

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ВІЙСЬКОВИЙ ДИСКУРС
В АНГЛОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ**

Виконала	студентка групи ГФз-311м Шевчик Ірина Анатоліївна
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), основна мова – англійська
Керівник	к.ф.н, доц. А. Б. Підгорна

Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет гуманітарний
Кафедра теорії та практики перекладу
Ступінь вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно)), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.філол.н., професор

Приходько А.М.

“ _____ ” _____ 2022 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

Шевчик Ірини Анатоліївни

1. Тема кваліфікаційної роботи: **ВІЙСЬКОВИЙ ДИСКУРС В АНГЛОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ.**

керівник роботи *Підгорна Анна Борисівна, к.філол.н., доцент кафедри теорії та практики перекладу*

затверджені наказом закладу вищої освіти від «04» листопада 2022 р. № 361

2. Строк подання студентом роботи: 16 грудня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: *теоретичні та критичні праці вітчизняних та зарубіжних дослідників (Шевченко І. С., Морозова О. І., Бацевич Ф. С., Селіванова О.С., Бодрійяр Ж., Вільямс Р., Дейк Т. ван, Берстон Дж., Торн С. тощо), а також емпіричний матеріал, зібраний шляхом суцільної вибірки з сучасних англомовних періодичних видань*

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): *ДИСКУРС В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ. Дискурс: визначення, класифікація та основні властивості. Ознаки та прагматичний потенціал інституційності дискурсу. Лінгвальні та ексталінгвальні компоненти дискурсу. Сучасні методи дослідження дискурсу. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ВІЙСЬКОВОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ. Інституційні ознаки військового дискурсу. Жанрово-стилістичні характеристики англомовного військового дискурсу. Мовні особливості військового дискурсу в публіцистиці. Формальна складова військового дискурсу. Неформальна складова військового дискурсу. Засоби виразності в англомовному військовому медійному просторі. Метафоризація військової лексики у медійному просторі. ВИСНОВКИ.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
I	Підгорна А. Б., к. філол. н., доцент		
II	Підгорна А. Б., к. філол. н., доцент		
III	Підгорна А. Б., к. філол. н., доцент		
Нормоконтроль	Підгорна А. Б., к. філол. н., доцент		

7. Дата видачі завдання «08» вересня 2022 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	вересень 2022	виконано
2.	Розробка завдання на кваліфікаційну роботу	вересень 2022	виконано
3.	Складання календарного плану кваліфікаційної роботи	вересень 2022	виконано
4.	Збирання матеріалу для написання розділів кваліфікаційної роботи	вересень – жовтень 2022	виконано
5.	Підготовка розділу 1	жовтень 2022	виконано
6.	Підготовка розділу 2	листопад 2022	виконано
7.	Написання вступу і загальних висновків роботи та оформлення роботи	грудень 2022	виконано
8.	Нормоконтроль	1–10 грудня 2022	виконано
9.	Рецензування кваліфікаційної роботи	10–12 грудня 2022	виконано
10.	Захист кваліфікаційної роботи	грудень 2022	виконано

Студентка
Керівник проєкту (роботи)

_____ Шевчик І.А.
_____ Підгорна А.Б.

РЕФЕРАТ

КвР: 87 с., 2 рис., 1 додаток, 133 джерел.

Об'єкт дослідження – сучасний англomовний військовий дискурс.

Мета роботи – виявлення мовних та прагматичних характеристик військового дискурсу сучасної англomовної публіцистики.

Методи дослідження – системно-функціональний метод; метод стилістичного аналізу; метод словникових дефініцій.

В першому розділі дипломної роботи розглянуто основні теоретико-методологічні засади вивчення поняття «дискурс» у сучасній лінгвістиці. В другому розділі розглянуто основні стилістичні, структурні, прагматичні особливості англomовного військового дискурсу, мовні характеристики та засоби виразності в англomовному військовому дискурсі. В результаті проведеного дослідження можливий подальший розгляд структурних та функціональних рис військової термінології із можливим застосуванням використаної методології поза воєнним дискурсом. Крім того, вивчення неформальної частини військового дискурсу і, зокрема, військового анекдоту може дати підставу для класифікації армійського гумору в цілому. І, нарешті, найбільшою темою дослідження вважається міждискурсивні зв'язки військового інституційного дискурсу. У цій сфері зв'язку англійського військового дискурсу з політичним, економічним, спортивним, медичним типами дискурсу можна розглядати детальніше. Оскільки медіа дискурс представлений не лише друкованими матеріалами, нам здається цікавим можливий подальший аналіз фільмів військової тематики. Зібраний фактичний матеріал та висновки дослідження можуть бути використані у подальших розробках теоретичних курсів з теорії дискурсу, особливо тих, що присвячені військовому дискурсу.

ДИСКУРС, ІНСТИТУЦІЙНИЙ ДИСКУРС, ВІЙСЬКОВИЙ ДИСКУРС, ФОРМАЛЬНИЙ ДИСКУРС, НЕФОРМАЛЬНИЙ ДИСКУРС, ВІЙСЬКОВА ПУБЛІЦИСТИКА, СТИЛІСТИКА, МЕТОДОЛОГІЯ, ПЕРЕКЛАД, ЗМІ.

ЗМІСТ

Завдання на роботу	
Реферат	
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ДИСКУРС В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	10
1.1. Дискурс: визначення, класифікація та основні властивості.....	10
1.2. Ознаки та прагматичний потенціал інституційності дискурсу	16
1.3. Лінгвальні та ексталінгвальні компоненти дискурсу	19
1.4. Сучасні методи дослідження дискурсу	23
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ВІЙСЬКОВОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ	28
2.1. Інституційні ознаки військового дискурсу	28
2.2. Жанрово-стилістичні характеристики англомовного військового дискурсу.....	32
2.3. Мовні особливості військового дискурсу в публіцистиці.....	40
2.3.1. Формальна складова військового дискурсу	41
2.3.2. Неформальна складова військового дискурсу	49
2.4. Засоби виразності в англомовному військовому медійному просторі.....	53
2.5. Метафоризація військової лексики у медійному просторі	56
ВИСНОВКИ	64
SUMMARY	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	85
Додаток А. Тези за темою роботи	85

ВСТУП

В світовій історії армія як соціальний інститут завжди займала важливе місце у державній системі. Сьогодні вона не тільки бере безпосередню участь у вирішенні військових конфліктів, а й приймає активну участь у політичному житті будь-якої держави. Армія включає складну систему взаємовідносин особистостей зі своїми правилами і законами комунікації. Вивчення мови армії у його структурному, змістовному та функціональному аспектах ведеться в рамках лінгвістичної когнітивістики, теорії дискурсу, термінознавства та низки інших дисциплін.

У наш час сучасні форми війни дещо відрізняються від традиційних, історичних форм (наступів, маневрів, атак, штурмів). Сьогодні поряд із традиційними формами війни існують психологічні та інформаційні війни. Про війну у світі не йдеться відкрито. Наприклад, широкомасштабне вторгнення Росії в Україну у пресі називають «Російською агресією», бомбардування Югославії в 2000 році в медійному дискурсі називали «запобіганням гуманітарній катастрофі», війна в Чеченській республіці – «антитерористичною операцією», «наведенням конституційного ладу». Під час В'єтнамської війни в США була створена спеціальна мова для повідомлень преси, були складені спеціальні словники для позначення тих чи інших явищ дійсності, які справляють на читача потрібне враження. З 1965 року військові дії у В'єтнамі називалися «програмою умиротворення», а з лютого 1972 року – «захисною реакцією» [Кара-Мурза 2005].

Одиниці військового дискурсу мають широкі зв'язки з одиницями інших типів дискурсу. Таким чином, військовий дискурс є складним, багатограним лінгвістичним явищем. Він, безсумнівно, має великий ступінь самостійності і цікавий з погляду структурних та синтаксичних особливостей, але ще цікавішим є його «співпраця» з іншими типами дискурсу. Військовий дискурс сьогодні змінює свої жанрові характеристики. Поява нових жанрів пов'язана з появою нового інформаційного ряду в системі військового дискурсу –

військових Інтернет-джерел, що, на наш погляд, сприяє і швидкій передачі інформації в режимі реального часу, і створенню каналів міждискурсної комунікації.

Проблематика військового дискурсу поки що не отримала вичерпного висвітлення у лінгвістичній літературі. Недостатньо чітко описаний військовий дискурс як структура, не до кінця виявлено роль поняття «війна» як установлюючої ознаки військового дискурсу. Крім того, недостатньо досліджено використання «військових» понять в інших типах дискурсу, не розглянуто міждискурсивну характеристику військового дискурсу.

Зазначимо, що дослідженням дискурсу та військового дискурсу займалися такі мовознавці, як Т. А. ван Дейк, В. І. Карасик, О. М. Баранов, Ю. Н. Караулов, Н. Д. Арутюнова, О. С. Кубрякова, Дж. Лакофф, М. Джонсон, В. М. Лейчик, Д. М. Шмельов, Е. Зандберг, М. Нейгер, А. Александрова та інші. Вони концентрували свою увагу на дослідженні дискурсу загалом та інституційного дискурсу, зокрема. Однак, питання саме військового дискурсу залишається недостатньо дослідженим.

Таким чином, **актуальність** роботи визначається необхідністю більш детального вивчення військового дискурсу в аспекті останніх змін, що зумовили збільшення уваги до військової сфери в цілому і, як результат, вплинули на розвиток мовної складової зазначеного дискурсу. Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує більш детальне вивчення термінології, стилістичних особливостей та специфіки функціонування цих одиниць в ЗМІ та інших сферах комунікації.

Об'єктом нашого дослідження є сучасний англомовний військовий дискурс.

Предметом вивчення виступають лінгвостилістичні та прагматичні властивості військового дискурсу в сучасній англомовній публіцистиці.

Метою роботи є виявлення мовних та прагматичних характеристик військового дискурсу сучасної англомовної публіцистики.

Для досягнення цієї мети в роботі поставлені такі **завдання**:

- на підставі існуючих підходів до поняття «дискурс» виробити робоче визначення цього поняття;
- визначити особливості англomовного військового дискурсу;
- обґрунтувати правомірність віднесення військового дискурсу до інституційного типу дискурсу та дати його характеристику;
- дослідити функціонально-стилістичну специфіку одиниць військового дискурсу в медійному просторі.

Матеріалом дослідження слугували: газетні тексти та статті із друкованих та Інтернет-джерел.

Відповідно до цілей і завдань роботи застосовувалися такі **методи**, як *системно-функціональний метод* – для вивчення функціонування мовних одиниць у військовому дискурсі; *метод стилістичного аналізу* – для вивчення стилістичних особливостей військового дискурсу; *метод словникових дефініцій* – для дослідження специфіки функціонування лінгвальних одиниць.

Наукова новизна роботи полягає у спробі визначити ключові лінгвостилістичні ознаки сучасного військового публіцистичного дискурсу в світлі нещодавніх змін пріоритетів. Диференціюються формальні та неформальні мовні одиниці, а також лінгвостилістичні особливості репрезентації інформації у зазначеному дискурсі.

Теоретична цінність роботи полягає в тому, що зібраний фактичний матеріал та висновки дослідження можуть бути використані у подальших розробках теоретичних курсів з теорії дискурсу, особливо тих, що присвячені військовому дискурсу.

Практична цінність цього дослідження включає низку можливостей його застосування. По-перше, результати вивчення формальної частини військового дискурсу та військової термінології можуть широко використовуватися під час перекладу текстів військової документації; по-друге, всебічне вивчення структури військового дискурсу дає можливість підвищення ефективності методик викладання англійської мови курсантам

військових навчальних закладів, а також дозволяє розробляти спецкурси з лінгвістики військового дискурсу.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційну роботу магістра виконано в межах ініціативної наукової теми кафедри теорії та практики перекладу Національного університету «Запорізька політехніка» № 06118 «Когнітивно-дискурсивна організація текстового простору міжкультурної (кроскультурної) комунікації». Тема роботи затверджена наказом ректора № 361 від 04.11.2022 р.

Апробація дослідження. Основні теоретичні положення та результати дослідження було апробовано на III Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти «Актуальні проблеми перекладознавства, текстології і дискурсології» (Національний університет «Запорізька політехніка», 2022). За результатами конференції було опубліковано тези за темою «Військовий дискурс в англomовній публіцистиці» [Шевчик, Підгорна 2022].

Структуру роботи зумовлено науковою логікою дослідження, його метою та поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (133 позиції) та додатку. Загальний обсяг роботи складає 87 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ДИСКУРС В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Дискурс: визначення, класифікація та основні властивості

Складність і багатогранність військового дискурсу пов'язана з поняттям дискурсу взагалі. Перш за все, необхідно зазначити, що поняття дискурсу є не просто неоднозначним, визначення цього явища в «Лінгвістичному енциклопедичному словнику» свідчить про те, що дискурс має кілька значень:

а) зв'язний текст у сукупності з екстралінгвальними факторами;

б) текст, взятий в подієвому аспекті;

в) мовлення, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія [Жеребило 2010, с. 94–95].

Деякі мовознавці дають таке визначення дискурсу – це текст, занурений в ситуацію спілкування та як спілкування за допомогою тексту [Карасик 2009, с. 278]. Інші підкреслюють, що дискурс – це не просто потік мовного спілкування, але й мовна поведінка суб'єкта ідеології, обмежена рамками, конкретними обставинами життя людини [Манаєнко 2013, с. 66]. Зокрема, вчені мають і широке розуміння цього мовного явища та позиціонують його як інтегральний феномен, мисленнєво-комунікативну діяльність, яка протікає у широкому соціокультурному контексті; сукупність процесу і результату, що включає як позалінгвальний, так і лінгвальний аспекти [Шевченко, Морозова 2005, с. 21].

Найвичерпніше трактування цього поняття знаходимо у працях сучасного лінгвіста Ф. Бацевича, його точки зору ми і дотримуємося у своєму дослідженні. «Дискурс – тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування; синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя», залежних від тематики

спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів» [Бацевич 2009, с. 154].

Дискурс як складний феномен вивчається багатьма науками, зокрема філософією, психологією, етнографією, літературознавством, лінгвістикою та її напрямками. Дискурсом займається мовознавча наука дискурсологія, яка представлена методологічно й теоретично різноманітними течіями, лінгвістичними школами й окремими дослідженнями, спрямованими на всебічний опис і характеристику мовленнєвого спілкування людей у специфічних і стандартних комунікативних ситуаціях з урахуванням соціальних, культурних, когнітивних, психологічних, етнічних й інших чинників. Об'єктом дискурсології є різноманітні дискурсивні практики мови, а предметом – організація дискурсу [Селіванова 2008, с. 625].

Досліджуючи дискурс, виокремлюють завдання з урахуванням таких аспектів, як розрізнення та ототожнення дискурсу із предметом дослідження різних наук; сприймання дискурсу як вияву культурної комунікації; етнокультурні особливості спілкування; культурно-історичні особливості комунікації; соціальні, вікові та статеві характеристики учасників комунікації; типи та форми мовлення, принципи побудови повідомлення, його риторичну; характеристики мовлення окремої людини і груп людей [Бацевич 2009, с. 153].

Зупинимось детальніше на аспектах та критеріях диференціації дискурсу. Особливу зацікавленість викликають деякі положення українських лінгвістів І. Шевченко та О. Морозової, які запропонували такі критерії розрізнення типів і підтипів дискурсу:

- за формою: усний і письмовий;
- за видом мовлення: монологічний або діалогічний;
- за адресатним спрямуванням: інституційний і персональний;
- за умов різних настанов і комунікативних принципів: аргументативний, конфліктний та гармонійний дискурси;
- за соціально-ситуативним параметром: політичний, адміністративний, юридичний, військовий, релігійний, медичний, діловий, рекламний,

педагогічний, спортивний, науковий, медійний (дискурс засобів масової інформації), електронний (інтернет-дискурс), тощо;

- за різноманітними характеристиками адресанта й адресата: соціально-демографічний критерій (дитячий, підлітковий дискурси та дискурс людей похилого віку, дискурс жіночий і чоловічий, дискурс мешканців міста й села); соціально- професійний критерій: дискурс моряків, будівельників, шахтарів; соціально-політичний критерій (дискурс комуністів, демократів);

- за функціональною та інформативною складовими: спілкування інформативне (емотивний, оцінний, директивний дискурси) та фактичне;

- за критерієм формальності та змістовності у функціонально-стильовому аспекті відповідно до жанрів і реєстрів мовлення: художній, публіцистичний, науковий, офіційний і неофіційний, та інші [Шевченко, Морозова 2005, с. 233].

За цією класифікацією за соціально-ситуативним параметром військовий дискурс можна вважати компонентом суспільно-політичного дискурсу, він безпосередньо пов'язаний з публіцистичним, науковим, технічним, художнім дискурсами. Військовий дискурс – це соціально-професійний дискурс про військову діяльність та війну як в традиційній, так і в сучасній її формах.

Існують різні рівні структури дискурсу – це макроструктура (глобальна структура), і мікроструктура, (локальна структура). Макроструктура дискурсу – це його членування на великі складові: епізоди в оповіданні, абзаци в газетній статті, групи реплік в усному діалозі. Між великими фрагментами дискурсу спостерігаються межі, які позначаються більш довгими паузами (в усній формі спілкування), графічним виділенням (у письмових текстах). Всередині великих фрагментів дискурсу спостерігається єдність – тематична, подієва, тимчасова, просторова. На противагу макроструктурі, мікроструктура дискурсу – це членування дискурсу на мінімальні складові, які має сенс відносити до дискурсивного рівня. У більшості сучасних підходів такими мінімальними одиницями вважаються предикації, або клаузи [Колшанский, с.

47]. Дискурс, таким чином, є ланцюжком клауз. У психолінгвістичних експериментах щодо відтворення раніше отриманої вербальної інформації зазвичай з'ясовується, що розподіл інформації за клаузами відносно незмінний, а об'єднання клауз у складне речення надзвичайно мінливе. Тому поняття «речення» виявляється для структури дискурсу менш значущим, аніж поняття «клауза».

При вивченні дискурсу постає питання про його класифікацію: які види та різновиди дискурсу існують. Найголовніше розмежування у цій галузі пов'язане з каналом передачі – протиставлення усного і письмового режимів передачі.

Відмінність у каналі передачі має принципово важливі наслідки для процесів усного і письмового спілкування. По-перше, в усному типі спілкування створення повідомлення та розуміння його відбуваються синхронізовано, а в письмовому – ні. Внаслідок цього в процесі усної передачі інформації відбувається фрагментація мови, тобто розподіл її на інтонаційні одиниці; в процесі письмової передачі інформації йде зворотний процес – інтеграція предикацій у складні речення, інші синтаксичні конструкції та об'єднання. Друга принципова відмінність – наявність контакту між мовником та адресатом у часі та просторі: у процесі письмової передачі інформації такого контакту немає і, відповідно, відбувається усунення мовця і адресата від інформації, що передається.

У зв'язку з нашим дослідженням доречно відзначити ще один канал передачі інформації, який виник відносно нещодавно – електронний тип трансляції. Він є чимось середнім між усним і письмовим каналами. Він використовує графічні методи фіксації інформації. З іншого боку, подібно до усного режиму передачі інформації, він відрізняється швидкоплинністю і неформальністю (в даному випадку не має на увазі офіційні сайти державних установ або військових організацій). Електронний тип трансляції інформації військового дискурсу має низку особливостей. Військовий електронний ресурс формує новий інформаційний ряд, який певною мірою

сприяє популяризації армійського життя та який розширює можливості використання одиниць військового дискурсу в інших типах дискурсу.

Одним із перших використання військового дискурсу як засіб маніпуляції та пропаганди розглядає французький філософ-постмодерніст Жан Бодрійяр [Бодрійяр 2010, с. 41–44]. Ж. Бодрійяр виступив із критикою репрезентації бойових дій у ЗМІ на прикладі Війни у Затоці. Згідно з Бодрійяром, населення західних країн мало змогу дізнаватися про війну лише з підготовлених повідомлень, що експлуатують військовий дискурс з метою пропаганди. Завданням докладних розповідей про бойові дії, на думку Ж. Бодрійяра, було не дати можливість зрозуміти, що відбувалося насправді, а сконструювати деяку особливу віртуальну реальність.

Пізніше військовий дискурс також вивчається стосовно локальних конфліктів. Рой Вільямс, описуючи військовий дискурс у ПАР [Williams 1993, с. 347], зазначає, що для військового дискурсу характерна ірраціональність, заснована на уявній цілісності – маніпулювання межами простору, реальними фактами та хронологією. На думку Р. Вільямса, військовий дискурс є «грою з нульовою сумою» – його використання має на увазі громадські жертви, але це не стає перешкодою для отримання державою «ліцензії на вбивство».

Ізраїльські дослідники теорії комунікації Е. Зандберг та М. Нейгер розглядають використання військового дискурсу журналістами, що описують взаємини між євреями та арабами [Zandberg, Meyers 2012, с. 65–79]. Автори роботи виділяють характерні особливості використання військового дискурсу в ЗМІ: журналісти активно використовують військові асоціації та ремінісценції навіть стосовно мирних подій, при цьому особливе місце займає зіставлення поточних подій зі значними сторінками минулого – так, для ізраїльських журналістів точкою відліку є Війна за незалежність у 1947-1949-ті роки. Окремо автори відзначають те, що, слідуючи за політичною кон'юнктурою, журналісти можуть поступово переходити від громадянського політичного дискурсу до військового: «the Israeli-Arab citizens».

Для військового дискурсу характерне використання певних комунікативних стратегій. Деякі риси військового дискурсу визначив ще Т. ван Дейк у статті «Новий расизм» [Dijk 1998]. Зокрема, згідно Т. ван Дейку в межах військового дискурсу важливе місце займає апеляція до істинності, об'єктивності викладу, оскільки масовий читач найчастіше некомпетентний у питаннях, що висвітлюються. Цим же цілям є і активне використання цитат, апеляція до авторитету.

Для цього дослідження дуже важливо, що у конструюванні військового дискурсу велике значення мають розмежування і номінація учасників збройного конфлікту, присвоєння їм ярликів і приписування тих чи інших якостей. У загальному сенсі це зводиться до виділення «МИ»-групи та «ВОНИ»-групи, але також може застосовуватися й у маркуванні більшої кількості учасників збройного конфлікту. Для маніпулювання незамінним інструментом виявляється стереотипізація: в більшості випадків читач не має альтернативного джерела інформації про події та акторів конфлікту, тому етнічні, культурні та інші стереотипи підмінюють собою всебічний виклад інформації.

Ще одна важлива риса військового дискурсу – його довірливість, апеляція до сімейно-батьківських почуттів, архетипів. У статті «Війна та індустрія розваг» Дж. Берстон зазначає [Burston 2003, с. 163], що військовий дискурс часто використовується як розважальний і заспокійливий. Згідно з позицією Берстона, військовий дискурс конструє специфічний персоніфікований образ мужньої держави-захисника. Він має вкрай патріархальну основу: за допомогою відповідної лексики та підбору тим акцент у висвітленні конфліктів робиться на те, що дії «МИ»-групи максимально чесні та справедливі, в образі армії підкреслюється мужність, здатність до точного розрахунку, підтримується національна патріотичність та консервативна ідеологія.

Виходячи з вищезазначеного, ми поділяємо думку американського дослідника Дж. Майклса про важливість військового дискурсу: «В конфліктах

дискурс відіграє провідну роль, а принципи ведення війни невід’ємні від мови війни» [Michaels 2013, с. 121]. Під «військовим дискурсом» ми розуміємо текст як комунікативну підсистему мовлення в сукупності з позамовними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими чинниками. За спостереженнями науковців, сучасній англійській мові властива мілітаризованість [Thorne 2006, с. 11], яка глобально впливає на людину в комунікації, оскільки власне військовий дискурс екстраполюється на дискурс суспільно-політичний.

Отже, як показує проведений аналіз, військовий дискурс визначається як соціально-професійний дискурс про військову діяльність та війну як в традиційній, так і в сучасній її формах. Він є компонентом суспільно-політичного дискурсу та безпосередньо пов’язаний із публіцистичним, науковим, технічним, художнім дискурсами.

1.2. Ознаки та прагматичний потенціал інституційності дискурсу

Виділення в дискурсі усного і письмового каналів передачі інформації здається нам найзагальнішим. Виходячи з соціолінгвістичних характеристик, дискурс поділяють на персональний, або особистісно-орієнтований, і інституційний. Військовий дискурс є однією з форм інституційного дискурсу. Його спеціальне вивчення ведеться нещодавно, при цьому роботи, що описують цей дискурс у ЗМІ, з’являються головним чином лише наприкінці ХХ-початку ХХІ століття. Також слід зазначити, що найчастіше вивчають військовий дискурс держав, що знаходяться у процесі внутрішньої мобілізації.

Згідно із твердженням В. І. Карасика, «соціолінгвістичний аналіз дискурсу <...> вимагає врахування сформованих у суспільстві інститутів, таких, наприклад, як освіта, медична допомога, армія, судочинство, політична діяльність, комерція, спорт» [Карасик 1999, с. 5]. У сучасній науці про суспільство соціальний інститут розуміється як «стійкий комплекс норм,

правил, символів, що регулюють різні сфери людської життєдіяльності і організують їх в систему ролей і статусів, за допомогою яких задовольняються основні життєві і соціальні потреби» [Фролов 1994, с. 130].

Армія як соціальна освіта повністю відповідає даній дефініції: по-перше, беззаперечним залишається факт статусних відносин в армійській структурі: субординація як і раніше є однією з основних рис військової дійсності; по-друге, той набір правил, норм і символів, про який йдеться у визначенні, чітко сформульований і обумовлений в статутних документах будь-якої армії світу. Зрештою, всі ці ознаки соціальної освіти зумовлюють те, що породжується його членами текст «містить в собі ознаки власної соціальної та інституційної належності» [Рябинська 2000, с. 70]. Аналізуючи дискурс з точки зору його інституційної приналежності, В. І. Карасик виділяє в його моделі чотири типи ознак [Карасик 1999, с. 9]:

1. Конститутивні ознаки, які представляють собою сукупність п'яти компонентів:

а) людей, що розглядаються з позицій спілкування в їх статусно-рольових і ситуативно-комунікативних амплуа (учасників, умови, організацію, способи і матеріал спілкування);

б) сфери спілкування та комунікативного середовища;

в) мотивів, цілей, стратегій, розгортання і членування спілкування;

г) каналу, режиму, тональності, стилю і жанру спілкування;

д) знакового тіла спілкування (текстів з невербальними включеннями).

2. Ознаки інституційності конкретизують конститутивні ознаки дискурсу «перш за все за лініями учасників спілкування, <...> а також за цілями і умовами спілкування», фіксують контекст у вигляді типових хронотопів, символічних і ритуальних дій, трафаретних жанрів і мовних кліше.

3. Знаки типу інституційного дискурсу характеризують тип суспільного інституту за його ключовим концептом.

4. Нейтральні ознаки включають в себе три різні складові:

- а) стройовий матеріал дискурсу (те, без чого не можна обійтися в будь-якому спілкуванні);
- б) особистісно-орієнтовані фрагменти спілкування;
- в) моменти інституційного дискурсу, які характерні більшою мірою для інших інститутів.

На думку В. І. Карасика, конститутивні ознаки, ймовірно, відносяться до будь-якого типу дискурсу, тоді як ознаки інституційності конкретизують дискурсивну приналежність конкретному суспільному інституту. Виходячи з твердження вченого про те, що «аналіз дискурсу <...> вимагає врахування сформованих в суспільстві інститутів», логічно буде припустити, що для аналізу конкретного інституційного дискурсу необхідно користуватися конститутивними ознаками, як мінімальним набором складових структури дискурсу, для його коректного розуміння. В. І. Карасик виділяє такі ознаки дискурсу:

- 1) учасники;
- 2) хронотоп;
- 3) цілі;
- 4) цінності (в тому числі, ключовий концепт);
- 5) стратегії;
- 6) матеріал (тематика);
- 7) різновиди і жанри;
- 8) прецедентні (культурогенні) тексти;
- 9) дискурсивні формули.

Будь-яка комунікація містить у собі мету, отже, і створюваний у процесі спілкування текст має певне завдання чи прагматичну установку, задля досягнення якої виробляються стратегії і тактика. Усі три компоненти – мета, стратегія та тактика – нерозривно пов'язані між собою. При постановці мети незмінно виробляється стратегія і тактика її досягнення – це відбувається лише на рівні екстралінгвістичного компоненту дискурсу. На рівні тексту, тобто лінгвістичної складової дискурсу, відбувається вибір мовних засобів,

необхідних для досягнення вищезазначеної мети. З точки зору мовних засобів, виправданим є використання прикметників з позитивною конотацією, які у своїй атрибутивній функції підкреслюють, наприклад, роль жінки в армії: *Remember Rani Lakshmi Bai, Begum Hazrat Mahal, Kamala Nehru. These women along with **many** others played a **vital** role in fighting for freedom of our country* [Singh 2016].

Роль жінок в армії була достатньо обмеженою. Але, із плином часу, жінки в армії займаються не тільки медичною допомогою, а й беруть безпосередню участь у бойових діях: *Back then, women had limited functions in the Soviet military, mostly focused on helping male soldiers and not actually fighting. In Ukraine, that has changed: Kateryna is one of **many** Ukrainian women who have joined the war effort – including on the front lines – to perform a variety of **crucial** roles in response to our country's urgent situation* [Mendel 2022].

Наступний приклад, як і попередні, ілюструє залученість жінок до бойових дії та підкреслює необхідність їх служби в армії: *In the modern world of combat (Afghanistan, Iraq), all women serving in the military are exposed to «front-line risks». **Support for women** serving in the armed forces has not wavered as warfare has changed, a clear sign that the **necessity** of women serving in combat is recognized* [Women in Combat Pros And Cons]

Так, досягнення мети лінгвістичної складової дискурсу відбувається завдяки екстралінгвістичним компонентам – тактиці та стратегії. Проте, мовні засоби, в свою чергу, сприяють реалізації стратегій у тексті. Розглянуті компоненти екстралінгвістичної складової будь-якого інституційного дискурсу пов'язані між собою і мають нерозривний зв'язок із лінгвістичною складовою дискурсу. В рамках військового інституційного дискурсу хронотоп, учасники комунікації, цілі дискурсу мають свої особливості.

1.3. Лінгвальні та екстралінгвальні компоненти дискурсу

Структура інституційного військового дискурсу здається нам такою: в основі нього лежать дві складові – це лінгвістичний компонент (текст) і екстралінгвістичний компонент (контекст). Поєднуючи дискурсивні ознаки і дві складові структури дискурсу, до лінгвістичного компоненту ми відносимо тематику, жанр, прецедентні тексти і дискурсивні формули. До екстралінгвістичного компоненту, в свою чергу, відносяться: учасники, концепт, хронотоп, цілі і стратегії.

У нашому дослідженні здається доречним звернути значну увагу на визначення саме поняття «текст».

Загальновизнаного визначення поняття «текст» досі не існує. Різні автори вказують на окремі сторони цього об'єкта. Одні – на існування його творця, що реалізує в тексті якийсь задум; інші – на основоположну роль тексту як засобу комунікації; треті – на функціональну завершеність цього мовного твору і т. д. [Берестова 2011, с. 24–39; Берестова 2009, с. 32–47; Валгіна 2003, с. 6–8; Дрідзе 1984, с. 88; Плешкевич 2009, с. 1–11; Швецова-Водка 2011, с. 23–31]. О. С. Кубрякова, окреслюючи нижню межу тексту, називає такими основними ознаками «самодостатність мовного повідомлення з ясно оформленим цілепокладанням та орієнтованим за своїм задумом на свого адресата» [Кубрякова 2001, с. 74].

Ми погоджуємося з думкою вчених, згідно з якою текст – це результат мовної діяльності його творця. Текст завжди орієнтований на певного слухача або читача. Таким чином, у тексті співіснує дві складові – інформація та інтенція, прагматична установка. Інформація не існує безцільно, вона завжди розрахована на певний ефект. Так, у текстах військової документації для посилення впливу інформації на адресата використовуються, наприклад, модальні дієслова:

Army must move rapidly to equip more of its remaining Stryker brigades with the Dragoon vehicle variant [Goure 2022].

Текст, що містить інформацію, розрахований на розуміння, а отже, на отримання цієї інформації. З цієї точки зору текст розглядається як такий твір,

який за своєю організацією та використаними в ньому мовними засобами сформує в адресата певний образ або ментальну модель [Кубрякова 2001, с. 76]. З іншого боку, текст як правильно організована форма комунікації, як повідомлення, вже містить у собі деякі одиниці, засоби, сигнали, достатні і необхідні для побудови на його основі правильної і осмисленої моделі. З іншого боку, необхідна певна підготовка для адекватної та коректної реакції адресата на ці засоби та сигнали. Так, для правильного процесу отримання знань з текстів військового дискурсу важливий рівень фонових знань адресата повідомлення, знань про тематику та проблематику, закладених у тексті. Сам процес отримання знань – це процес, що вимагає особливих прийомів обробки мовного матеріалу в тексті. У цьому когнітивному процесі задіяні і знання мови, і знання світу, і знання реалій тієї сфери, до якої належить конкретний текст.

О. С. Кубрякова робить висновок, що текст існує як джерело формування в нашій свідомості численних асоціацій та когнітивних структур. Він є зразком складної мовної форми, яка спонукає читача до творчого процесу розуміння, сприйняття та інтерпретації тексту. Така когнітивна діяльність має справу з осмисленням людського досвіду, відображеного в описах світу і слугує створенням нових ступенів пізнання цього світу [Кубрякова 2001, с. 79].

Лінгвальний компонент дискурсу є цілісною послідовністю мовних знаків, об'єднаних смисловим зв'язком. Ця послідовність має певний ступінь самодостатності та інформативності для реалізації конкретної прагматичної установки або інтенції. Приналежність тексту до тієї чи іншої професійної сфери, звичайно, ускладнює сприйняття його прагматичних установок у людей, що не належать до даної сфери професійної діяльності, тому лінгвістична складова дискурсу не може розглядатися без урахування екстралінгвістичних факторів.

Інституційний дискурс може бути м'якого та жорсткого різновиду, внаслідок чого хронотоп та відносини між учасниками комунікації залежать

від сценаріїв та фреймів громадського інституту. Так, Р. Водак наводить характерний приклад медичного дискурсу, в основі якого лежить схема комунікативних дій, пов'язаних із прийомом пацієнта: 1) запрошення пацієнта до кабінету; 2) обговорення з пацієнтом причин його звернення до лікаря; 3) огляд пацієнта; 4) запис рекомендацій лікаря у медичній карті пацієнта. Фактично ця схема дуже рідко втілюється в життя, оскільки принагідно до кабінету заходять лікарі та медсестри, лікар відповідає на телефонний дзвінок, медсестра приносить рентгенівський знімок попереднього пацієнта, наступний пацієнт заглядає до кабінету тощо. Всі учасники спілкування звикли до відхилень та накладок і реагують на них нормально [Wodak 1996, с. 55–56].

З іншого боку, можна навести приклад військового дискурсу та ситуації проведення заходу щодо прийняття присяги, як ритуалу, що проходить за жорстким сценарієм: 1) побудова полку; 2) доповідь командирі полку про готовність; 3) винесення прапора полку; 4) побудова новобранців для складання присяги; 5) читання тексту присяги новобранцями; 6) доповідь командирі полку про складання присяги; 7) проходження полку урочистим маршем. Це протиставлення доводить, що статусно-рольові відносини учасників дискурсу безпосередньо залежатимуть від типу громадського інституту.

Виходячи з вищезазначеного, в структурі військового дискурсу лежать дві складові – це лінгвальний компонент (текст) і екстралінгвальний компонент (контекст). Згідно з думкою вчених, текст – це результат мовної діяльності його творця, і ми погоджуємося із цією думкою. Для правильного процесу отримання знань з текстів військового дискурсу важливий рівень фонових знань адресата повідомлення, знань про тематику та проблематику, закладених у тексті. У цьому процесі задіяні і знання мови, і знання світу, і знання реалій тієї сфери, до якої належить конкретний текст.

1.4. Сучасні методи дослідження дискурсу

У загальнофілософському розумінні методологія (від гр. *methodos* – шлях дослідження і *logos* – слово, вчення) є способом пізнання й осмислення об'єктивної дійсності та процесів формування й упорядкування внутрішнього рефлексивного досвіду людини. поняття методології, подекуди звужується лише до сукупності процедур і технік аналізу певної науки, що збіднює саме розуміння методів дослідження, які, безперечно, ґрунтуються насамперед на загальних пізнавальних принципах дослідження об'єкта й розумінні його природи. У конкретній науці на основі загальнофілософської методології виформовуються системи дослідницьких принципів та способів аналізу власного об'єкта, що становлять методологію цієї наукової галузі [Селіванова 2008, с. 13].

У філософському енциклопедичному словнику методологія визначається як «система принципів і способів організації й побудови теоретичної та практичної діяльності, а також учення про цю систему» [Українська мова 2004, с. 181]. Мовознавці дають таке визначення цьому поняттю: «Методологія – це спосіб пізнання й осмислення об'єктивної дійсності та процесів формування й упорядкування внутрішнього рефлексивного досвіду людини» [Селіванова 2008, с. 21]. Більшість дослідників вказують на зв'язок методології з філософією та іншими фундаментальними науками, визначаючи її, як застосування до процесу пізнання принципів світогляду [Ефремов 2014, с. 162]. Деякі вчені підкреслюють креативну настанову методології, яка не лише систематизує наявні принципи та способи наукового дослідження, а й розробляє нові підходи та засади.

Для дослідження військового дискурсу релевантною є структуралістська (системно-структурна) методологія. Лінгвістичний структуралізм спрямований на пошуки строгого й об'єктивного наукового методу синхронного опису мовних явищ. На виникнення структуралізму значний

вплив мали розробки синхронічного підходу до дослідження мови [Зубченко 2016, с. 116], наприклад, в наукових працях Ф. де Соссюра [Saussure 1971], І. Бодуена де Куртене [Бодуэн де Куртенэ 1963], О. Єсперсена [Jespersen 1946], У. Д. Уїтні [Whitney 1965], Е. Сепіра [Сепир 1993], Р. Якобсона [Jakobson 1970], П. Серіо [Серіо 2014] та ін.

Функціональна (прагматична) методологія характеризується сприйняттям об'єкта в його взаємодії із середовищем як діяльності, функціонування системи. Функціоналізм у лінгвістиці забезпечує дослідження мови як діяльнісного, цілеспрямованого живого організму, представленого численними мовленнєвими продуктами у відповідних актах комунікації [Селіванова 2008, с. 31].

У мовознавстві функціоналізмом називається теоретичний підхід, який стверджує, що фундаментальні властивості мови не можуть бути описані без звернення до поняття функції. До числа найбільш ключових функцій мови відносяться комунікативна (мова як засіб передачі інформації від однієї людини до іншої) і епістемістична або пізнавальна (мова як засіб зберігання і переробки інформації).

У сучасній лінгвістичній традиції функціональний підхід передбачає аналіз телеологічної природи мовних явищ на основі їх семантики і структури, взаємодії з іншими одиницями, категоризації та призначення в мові. Таким чином, акценти розставлені на призначення мовної одиниці, що і відрізняє цей підхід від всіх інших. Дослідження мовних одиниць здійснюється в двох напрямках – від функції до засобу її реалізації і навпаки, від засобів реалізації до функції. Такий двосторонній підхід базується на тому, що певна функція може бути реалізована різними засобами, а один засіб може виконувати різні функції.

Розуміння методології як сукупності процедур дослідження її об'єкта ототожнюють із методом. Метод «використовують у загальнонауковому, філософському значенні, у спеціально науковому, тобто такому, яке стосується окремої галузі науки і, врешті-решт, у значенні, яке збігається зі

значенням терміна «методика» [Кочерган 2008, с. 16]. Метод (від гр. *methodos* – шлях дослідження) кваліфікується в широкому розумінні як спосіб організації пізнавальної й дослідницької діяльності науковця з метою вивчення явищ і закономірностей певного об'єкта науки; або у більш звуженому значенні як система процедур вивчення об'єкта дослідження та/або перевірки отриманих результатів. У другому значенні метод здебільшого ототожнюється з терміном «методика» [Тарнопольський 2005, с. 173].

Нерідко методика розглядається як конкретне застосування загальноприйнятого методу відповідно до мети й завдань дослідження. Деякі мовознавці розрізняють ці поняття, визначаючи методику, як спосіб пошуку нового матеріалу, як скукупність прийомів спостереження, експерименту та опису. Метод визначають, як підхід до вивчення матеріалу, його систематизація та теоретичне осмислення [Тарнопольський 2005, с. 186].

Інші трактують метод як сукупність дослідницьких прийомів, методик й операцій, що використовуються для досягнення дослідницьких завдань відповідно до певної лінгвістичної теорії і принципів (методології) пізнання. Метод має певні процедури дослідження, які називають прийомами. Прийом може мати статус методу залежно від забезпечення ним конкретного результату дослідження, операцію як окрему дослідницьку дію в ряду інших йому подібних [Алефиренко 2016, с. 314].

Методи як способи дослідницької діяльності у мовознавстві поділяють на загальні та лінгвістичні. До загальних методів належать спостереження, індукція, дедукція, гіпотеза, аналіз, синтез, таксономія, порівняння, формалізація, ідеалізація, експеримент, фальсифікація, моделювання тощо.

Лінгвістичні методи використовуються з метою дослідження мови, продуктів мовлення та мовленнєвої діяльності, є спеціальними і мають власну специфіку, на відміну від методів інших наук. Процес упорядкування лінгвістичних методів мав два етапи: перший був становленням власне лінгвістичних методів, другий – використанням методів інших наук щодо аналізу мови та її продуктів, зважаючи на домінування принципу

експансіонізму в мовознавчих дослідженнях і прагнення до всеєдності наукових знань, яке спостерігалось, вже починаючи з 20-х р.р. ХХ ст. і набуло свого апогею у другій половині ХХ ст., хоча на застосуванні щодо лінгвістичних розробок доробку природничих наук, психології, логіки, математики й ін. ґрунтувалися окремі напрями науки про мову значно раніше.

У сучасних працях методи поділяються залежно від напрямів і способів аналізу мовних явищ. Українські мовознавці розподіляють методи мовознавства за метою дослідження мови на описові (експериментальний, дистрибутивний, статистичний) і реконструктивні (порівняльно-історичний, метод внутрішньої реконструкції), за способом дослідження – на синхронічні й діахронічні; за шляхами досягнення мети – на індуктивні й дедуктивні [Карпенко 2006, с. 16–17]. Крім того, вчені поділяють мовознавчі методи на описовий, порівняльний, зіставний, функціональний і математичні [Іванова 2006, с. 229–301]. Також мовознавці додають до цих методів структурні, соціолінгвістичні й психолінгвістичні методи [Кочерган 2008, с. 16–17].

Слушною є думка О. О. Селіванової, яка всі методи сучасного мовознавства диференціює на парадигмальні (порівняльно-історичний, структурний, функціональний і конструктивний), міжпарадигмальні (типологічний і зіставний), маргінальні (психолінгвістичні, соціолінгвістичні, етнолінгвістичні) й комплексні, або комбіновані (концептуальний аналіз, етимологічний, компонентний, дистрибутивний, валентнісний, контекстологічний, текстово-інтерпретаційний аналіз, конструктивний, опитування, анкетування, спостереження тощо) [Селіванова 2008, с. 52].

Наше дослідження базується на різноманітних лінгвістичних методах. Для визначення характеру й обсягу якісних і кількісних змін у складі військового дискурсу протягом досліджуваного періоду нами застосовується метод лінгвістичного спостереження й опису. Наступним методом, використаним для аналізу військової лексики є метод словникових дефініцій. В нашому дослідженні цей метод використовується для визначення первинного значення мовних одиниць військової сфери, який ґрунтується на

наступних аспектах: 1) два слова семантично пов'язані між собою, якщо вони містять хоча б один спільний компонент; 2) семантично-пов'язані слова близькі за своїм тлумаченням; 3) в якості семантичного компонента можуть бути використані слова, які вживаються у дефініції.

Функціональний метод було застосовано для дослідження мови в дії, у процесі функціонування. Цей метод використовує методики моделювання функціонально-семантичних полів, контекстуально-інтерпретаційного аналізу тексту, прагматичного й конwersаційного аналізу, аналізу дискурсу, діалогічної інтерпретації тексту тощо.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ВІЙСЬКОВОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ

2.1. Інституційні ознаки військового дискурсу

В основі інституційного військового дискурсу лежить текст із конкретною тематичною спрямованістю. Тексти військового дискурсу різноманітні за своїм жанровим різновидом. Крім тексту, тематики і жанру, лінгвістична складова дискурсу включає прецедентний текст.

Ю. М. Караулов дає таке визначення прецедентних текстів: «Прецедентні тексти, представляючи собою готові інтелектуально-емоційні блоки – стереотипи, образи, міри для співставлення, використовуються як інструмент, що полегшує і прискорює переключення з «фактологічного» контексту думки у «ментальний», а можливо, і навпаки, яке здійснює мовна особистість» (цит. за: [Вигнанська 2019, с. 10]).

У роботі «Етнокультурні типи інституційного дискурсу» В. І. Карасик визначає прецедентний текст так: «Особливу роль акумуляції культурного досвіду народу грають прецедентні тексти, тобто, ті тексти, які мають бути добре відомі представнику цієї культури. Встановлено, що прецедентні тексти існують у свідомості носіїв мови як лінгвокультурні концепти, апеляція до яких проводиться у дискурсі шляхом згадування, прямої цитації, квазіцитації, алюзії продовження» [Карасик 2000, с. 47].

Отже, військовий дискурс, безсумнівно, відноситься до інституційного типу дискурсу, так як він володіє всіма необхідними для цього ознаками: темою та жанром текстової складової. Прецедентні тексти, в свою чергу, відіграють важливу роль у накопиченні культурного досвіду людей, існуючи в їхній свідомості як лінгвокультурні концепти.

Основним документом будь-якої армії світу є статут. Крім того, він є нормативним документом у рамках армійської системи. Але військовий статут

не є загальновідомим, не всі представники культури з ним ознайомлені і якщо він стає предметом цитування, то лише в межах військового дискурсу і лише представниками військової сфери, внаслідок чого вважати статут прецедентним текстом військового дискурсу не є правомірним.

Якщо в якості прецедентних текстів розглядати накази чи бойові документи, ми знову зіштовхуємося з проблемою їх досить вузького, специфічного використання. Так, тексти бойових документів, не є загальнодоступними та загальновідомими через свою секретність. Статутні та бойові документи є елементами цитування та звернення у межах певної соціальної системи, ніж цілісного культурного співтовариства.

Як прецедентний текст військового дискурсу може бути розглянутий анекдот на військову тему, оскільки навіть наявність професійно-соціального субкоду в ньому не ускладнює його розуміння і відповідно не впливає на ступінь сприйняття його слухачами. Можливість цитування анекдотів такого роду, безсумнівно, виходить поза межі армії як соціальної освіти. Таким чином, прецедентний текст у рамках військового дискурсу стає таким, коли виходить за межі армійської сфери.

Зупинимось більш детально на понятті «прецедентний текст» в контексті військового дискурсу. Прецедентний текст військового дискурсу – це інституційна ознака конкретної соціальної підсистеми, з яких складається суспільство сьогодні. Соціальні підсистеми характеризуються загальними інтересами людей у них і мають низку специфічних рис і велику своєрідність. До підсистем цього роду в соціології належать спільноти двох типів [Яременко, Подопрігора, Тумайкин 2008, с. 126–132]:

1. Закриті або ізольовані підсистеми, члени яких або фізично не можуть вийти за межі підсистеми в даний момент, оскільки їх вихід неможливий або обмежений законом, або їх контакт з іншим суспільством лімітований. Прикладом такої підсистеми є табір для ув'язнених. Менш ізольовану підсистему такого ж плану є армія і, зокрема, військові училища, суворовські училища. До цієї групи можна віднести дитячі будинки та інтернати.

2. Відкриті підсистеми, члени яких можуть вільно контактувати з рештою суспільства, але через свою діяльність або умови життя вони досягають певної міри самоізоляції. Наприклад, співтовариство студентів, школярів, і навіть деякі професійні групи: наприклад, вчителі, лікарі, вчені.

З погляду цієї класифікації, армія належить до закритої підсистеми. В армійському соціумі виділяються дві групи: офіцерський склад та військовослужбовці строкової служби. Однак, в умовах війни в Україні, цю класифікацію ми вважаємо доречним доповнити мобілізованими, контракниками та добровольцями.

Першу групу не можна повною мірою назвати закритою соціальною спільнотою, оскільки вони мало чим відрізняються від цивільного населення і вільно контактують з усім суспільством. Армія для них є місцем роботи, у них також є поняття робочого дня, чергової відпустки, відрядження і т.д., але практично кожне таке поняття відзначено армійською специфікою. Наприклад, при виїзді за межі гарнізону протягом відпустки військовослужбовець зобов'язаний з'явитися у військову комендатуру місця призначення та поставити відмітки про прибуття та від'їзд. В армії існує таке поняття, як «тривога»; при її оголошенні військовослужбовець повинен з'явитися на місце служби протягом короткого періоду часу. Такі специфічні риси служби в армії вказують на системність цієї спільноти, чіткість і налагодженість його роботи. Водночас після закінчення робочого дня офіцер повертається в інші соціальні підсистеми – сім'ю, громадянське (у значенні «не військо»)) суспільство. Тому, коли ми говоримо про армію як про закриту підсистему, ми маємо на увазі рядовий склад, військовослужбовців термінової служби, і частково курсантів військових училищ.

Армія сьогодні є одним із найважливіших соціальних інститутів у багатьох державах світу. Військовий дискурс повною мірою є інституційним, оскільки має ряд властивостей останнього. Військовий дискурс, безперечно, історично мінливий. Згодом змінюються структурні частини армійської системи, зникають або, навпаки, з'являються звання та відзнаки. Так,

наприклад, у російській армії більше немає звання «унтер-офіцер», тоді як в американській армії збереглася ціла група в офіцерському складі, до якої входять уорент-офіцери п'яти класів. У зв'язку зі структурними перетвореннями в американських повітряних силах скоротили таку оперативну одиницю, як повітряна дивізія (Air Division) тощо. У той же час, разом з історичною мінливістю військового дискурсу має низку особливостей, що характеризують спілкування в його рамках як суворо інституційне. Можна припустити, що інституційні ознаки екстралінгвальної складової дискурсу, такі як учасники спілкування, хронотоп, цілі, стратегії повною мірою відображають тип громадського інституту військового дискурсу. Оскільки ми вважаємо армію досить закритою соціальною системою, то правомірно говорити про жорсткий тип інституційного дискурсу в ній. На це зокрема вказує характер відносин між комунікантами.

У армійському житті поняття субординації повністю відбиває статусно-рольові відносини комунікантів. Ролі учасників спілкування чітко фіксовані: один наказує – інший виконує наказ. Можна сміливо сказати, що поняття субординації повністю відбиває ці взаємовідносини і є ключовим для військового дискурсу. Цікаво також відзначити, що знаки відмінності військовослужбовців також відіграють роль у становленні субординації як ключового поняття військового життя. Якщо ми розглянемо знакові відмінності військовослужбовців сухопутних військ США, то побачимо, що, наприклад, у вищому офіцерському складі зі збільшенням звання додається ще одна зірка погонів. Прийом додавання знаку застосовується разом із збільшенням соціальної та професійної значущості людини. Це правило працює і в сержантському складі, де збільшується кількість личок.

Таким чином, невербальна знакова система посилює суворі статусно-рольові відносини між учасниками військового дискурсу. Говорячи про ритуальність відносин, необхідно згадати хронотоп як одну із інституційних рис дискурсу.

Також слід звернути увагу на такий жанр, як нотатки з війни, які написані військовослужбовцями, але не мають статусу офіційної доповіді Міністерства оборони, такі нотатки друкуються в армійських журналах. В них знаходиться відбиток авторська думка, яка завжди збігається з офіційною версією подій.

До військового дискурсу також належать промови політиків чи економістів про військові події (різновид політичного / економічного дискурсу у жанрі «інтерв'ю»). В даному випадку очевидна різниця в тематиці: з політичної чи економічної точки зору військові дії – засіб досягнення певних цілей та захисту державних інтересів:

Ultimately, the underlying drivers of this and previous escalations remain. These cycles of violence will only cease when we achieve a political resolution of the conflict that brings an end to the occupation and the realization of a two-State solution on the basis of the 1967 lines, in line with UN resolutions, international law and previous agreements [Wennesland 2022].

Виходячи з вищезазначеного, військовий дискурс характеризується таким набором інституційних ознак: хронотоп, прецедентний текст, тематика та жанрова різноманітність, учасники комунікації та їх статусно-рольові відносини. На ці ознаки впливають загальні риси комунікації у сфері армійського соціального інституту – субординація, чіткість, системність, логічність.

2.2. Жанрово-стилістичні характеристики англомовного військового дискурсу

Сьогодні вже не потрібно говорити про те, яку роль відіграють засоби масової інформації у житті сучасної людини. Однак, якщо зовсім нещодавно ми не могли уявити своє життя без телебачення та газет, то сьогодні межі публіцистичного дискурсу розширилися через практично повсюдне

використання Інтернету. Цей сильний технічний поштовх спричинив величезний потік інформації, що передається по всьому світу. Зв'язок військового дискурсу з медійним дозволяє нам говорити про передачу інформації військової тематики з медіа-каналів. Для нашого аналізу ми виділяємо два основні медіа-канали – це друковані видання та Інтернет джерела. Проходження інформації нами було представлено на Рис. 3.1:

Рис 3.1. Проходження інформації

На Рис. 3.1. відображені не тільки способи передачі інформації військового дискурсу, а й швидкість її проходження. Так, Інтернет-джерела дозволяють реалізувати найшвидший обмін інформацією на сьогоднішній день. Для аналізу військового дискурсу в Інтернет-джерелах, ми, слід за Н. Г. Денисовою, використовуємо поняття «модальність тексту» (цит. за: [Типи модальності тексту та засоби вираження]). На сучасному етапі розвитку засобів масової інформації вона існує в двох видах: як «реальна модальність» та як «віртуальна модальність». «Реальна модальність» текстів військового дискурсу розглядається нами як жанрове різноманіття у межах військової документації, неформальної частини військового дискурсу та друкованих ЗМІ. Поява віртуальної модальності текстів воєнного дискурсу адаптує його до умов сучасної комунікації.

Межі військового дискурсу розширюються за рахунок численних зв'язків з іншими типами дискурсу (цьому сприяє посилання на супутні статті

на військових web-сайтах з позначками «*you may be interested in...*» або «*don't forget to read...*») та величезної різноманітності жанрів, представлених на web-сторінках військових відомств (це новинний блок, статутні документи окремого відомства (*regulations*), розповіді про історію та структурну організацію відомства тощо).

Н. Г. Денисова, розглядаючи питання проблеми появи у текстів військового дискурсу «віртуальної модальності», констатує появу у ньому (тобто включення у ситуацію військового спілкування) нового еволюційного ряду – інформаційно-комп'ютерного. Він існує у письмовій та графічній формі (цит. за: [Типи модальності тексту та засоби вираження]). Це здається очевидним, оскільки передача будь-якої інформації і графічної, і текстової в режимі реального часу – основна функція повідомлень такого роду. Як правило, дві форми доповнюють одна одну у контексті повідомлення: наприклад, стаття інформаційного характеру та фото з місця подій. При цьому інформаційно-комп'ютерні повідомлення створюють вторинну інформацію, використовуючи для її створення тексти реальної модальності, тобто первинну інформацію. Процес створення, однак, супроводжується розширенням первинних текстів за допомогою додавання до них коментарів, тлумачень чи пояснень: *DoD 1400.25-M SC1910. General – identifies the purpose and applicability of the subchapters; DoD 1400.25-MSC1940. Performance Management – defines general roles and responsibilities of supervisors, managers, and employees. It covers setting performance expectations, monitoring performance, performance assessments, pay pool policies and procedures, and the process for challenging the rating of record* [Rafferty, Brady, Cleveland].

Крім того, хочеться відзначити тісний взаємозв'язок і перехід реальної модальності тексту у віртуальну. Наприклад, створення власних сайтів друкованих військових видань, наприклад, <http://www.helidata.rotor.com> для «Helicopter International», www.verticalmag.com для «Vertical», <http://www.janes.com> для «Jane's Defence Weekly», www.helicoptersmagazine.com для «Helicopters».

Щодо газетно-публіцистичного дискурсу, він є формою, зміст якої створюють інші типи дискурсу. На прикладі газетного дискурсу простежується тісний взаємозв'язок між усіма видами дискурсу.

Газетно-публіцистичний стиль – найскладніший і найрозгалуженіший функціональний стиль з численними перехідними (міжстильовими) явищами. Він функціонує у суспільно-політичній сфері та використовується в ораторських виступах, у різних газетних жанрах (наприклад, репортаж), у публіцистичних статтях, у періодичній пресі. Він існує як у письмовій, так і в усній формі.

Публіцистичний стиль – це стиль засобів масової інформації – газет, журналів, телебачення, радіо, громадсько-пропагандистських видань. Без нього не обійтися, коли відбувається формування громадської думки, обговорення суспільно-політичних ідей або дебати, політична пропаганда та сприяння розвитку суспільства. Тобто публіцистичний стиль розрахований відразу на великі маси, а також на кожного громадянина окремо. Публіцистичний стиль реалізується у різних жанрах, серед яких виділяються три основні групи [Galperin 1977, с. 128–135]:

1. *Інформаційні* (нотатка, інтерв'ю, звіт, репортаж та ін.). Їх поєднує подієвий привід для виступу. Вони, як правило, оперують простою, первинною інформацією та націлені на оперативне повідомлення фактів, подій. Головна ознака інформаційних жанрів – новизна.

2. *Аналітичні* (стаття, кореспонденція, версія, коментар, журналістське розслідування, відкритий лист, огляд та ін.) Їх поєднує глибоке дослідження життя та всебічний аналіз фактів.

3. *Художньо-публіцистичні* (замальовка, бесіда, сповідь, нарис, фейлетон, памфлет, пародія, епіграма та ін.). Їм властиві образність, типізація, емоційна виразність та насиченість літературно-художніми образотворчими засобами, мовними та стилістичними особливостями. В них конкретний, документальний факт начебто відходить на другий план, для автора є важливішим вміння піднятися над явищем, над фактом.

Таким чином, інформаційні матеріали – констатують, аналітичні – осмислюють та узагальнюють, художньо-публіцистичні – типізують реально-документальну дійсність.

Звернемо увагу на англomовні газетно-публіцистичні матеріали військової спрямованості. Так, для газетно-публіцистичного стилю характерне використання клішованих виразів, скорочень та аббревіатур. У військових газетно-публіцистичних матеріалах все це також має місце, але відрізняється специфічною тематичною спрямованістю. Армія – відносно замкнута соціальна система, в силу цього багато скорочень і аббревіатури не є широко поширеними. Таким чином, навіть при читанні, необізнаному читачеві доводиться користуватися довідковими матеріалами:

The Thunderbirds perform for people all around the world to display the pride, precision and professionalism the U.S. Air Force represents. Through air shows and flyovers, they aim to excite and inspire. In addition to showcasing the elite skills all pilots must possess, the Thunderbirds demonstrate the incredible capabilities of the Air Force's premier multi-role fighter jet, the F-16 Fighting Falcon [Thunderbirds]. У даному прикладі використовується вузькоспеціальна лексика (*flyovers, multi-role fighter jet, the F-16 Fighting*), яка може бути цілком зрозуміла лише спеціалістам даної галузі та обізнаним читачам.

Третій тип газетних матеріалів – інформаційний. У військових друкованих виданнях його можна розділити на дві підгрупи: по-перше, це блок новин та інформаційні статті і, по-друге, це блок реклами та оголошень.

У новинному блоці англomовних військових журналів можна виділити такі типи статей: новини техніки та озброєння, останні новини із зон військових конфліктів, міжнародні новини, до яких відносяться звістки про військову галузь іноземних держав, і, нарешті, окремо слід виділити новини зі сфери космічних технологій. Загальною характеристикою кожної групи новин є наявність великої кількості спеціальної термінології, скорочень та аббревіатур. Аналізуючи новинний блок з погляду інтердискурсивної характеристики, можна сказати про наявність у ньому рис наукового дискурсу

(термінологія, професіоналізми, стислість оповіді, відсутність образних засобів виразності), особливо якщо йдеться про нові зразки озброєння та військової техніки:

Developed by the Air Force Research Laboratory's Strategic Development Planning and Experimentation office, Rapid Dragon stacks air-launched cruise missiles like the Joint Air-to-Surface Standoff Munition (JASSM) or the Long-Range Anti-Ship Missile (LRASM) on air-droppable pallets [Mizokami 2022].

UMS Skeldar aims to make further size, weight, and power (SWaP) reductions to the detect and avoid (DAA) technology used by its V-200 unmanned aircraft system (UAS) following recent live flight demonstrations [Cowan 2022].

У статтях такого роду використовуються професіоналізми, терміни, скорочення та практично не використовуються стилістичні засоби виразності. З погляду сприйняття, статті технічного характеру та блок новин вимагають від читача добрих фонових знань. Наприклад, використання в прикладі нижче таких термінів як «*impeller*» (лопатеве колесо), «*tailboom*» (хвостова балка), «*thruster*» (реактивний прискорювач) та скорочення *NOTAR* (*No Tail Rotor*) значно ускладнює розуміння тексту для необізнаного читача:

The most common is the multi-bladed rotor, the Fenestron from Airbus, the NOTAR from MD helicopters, then the helicopters with no tail rotor, like the chinook. Each counteracts the main rotor torque [James].

У газетах також присутня велика кількість запозичень, що використовуються журналістами для привертання уваги до статті:

French Finance Minister Bruno Le Maire said on Tuesday that an embargo on Russian oil at a European Union level was in the works, adding that France's President Emmanuel Macron wants such a move [Overstraeten].

Russia's blitzkrieg failed and the conflict became bogged down in months of grinding stalemate before Ukraine launched successful counter-offensives in the east and south [Ukraine at War 2022].

Досить часто використовуються слова книжкового стилю, наприклад, у заголовку публікації про військові дії в Україні:

Protesters in Ukraine chant «go home» to Russian soldiers and sing the Ukrainian national anthem [Protesters in Ukraine 2022].

Невід’ємною частиною військової публіцистики є використання евфемізмів:

Russian journalists less aligned with the Kremlin often use the phrase «polite men» [Shevchenko 2014].

У мові преси присутні, крім просторових, розмовних та іншомовних лексем, елементи жаргонізмів, аргю, діалектів:

The booby trap that’s going to trip up a whole lot of House Republicans in 2022 [Blue 2021].

Рекламний блок і оголошення у військових журналах також мають певну специфіку. Можна сміливо сказати, що специфічна не форма реклами, а сам товар. Реклама нової моделі гелікоптера, зразка озброєння чи військової техніки спрямована на вузьку цільову аудиторію. Проте, текст рекламного оголошення зрозумілий усім без винятку, оскільки містить у собі універсальні ключові поняття:

«безпека»: *Benefits for now. Security for your future [Army Career Match].*

«захист»: *Without air defense, there is no national defense [Aim High].*

«сила»: *Symbol of strength – more than uniform [GoArmy 2011].*

«покликання»: *I’m U.S. Army corporal Emma Malonelord and I answered my calling. What calls you? [Emma 2021].*

Отже, військові газетно-публіцистичні матеріали з погляду структурних особливостей мають велику жанрову різноманітність. Вони включають три основні групи матеріалів — інформаційні, аналітичні та художньо-публіцистичні, які спрямовані на реалізацію основних функцій ЗМІ в цілому. Тобто, військові газетно-публіцистичні матеріали виконують інформаційну функцію (повідомлення про стан справ, різноманітні конфлікти та події), оцінну (часто виклад фактів супроводжується коментарем до них, їх аналізом та оцінкою), популяризаторську (передаючи різноманітну наукову та професійну інформацію, сприяють поповненню фонду знань своїх читачів).

Одна з найважливіших функцій, яку виконують військові газетно-публіцистичні матеріали – функція впливу. У сучасному світі збройні сили часто стають не лише засобом захисту державних інтересів. Вони є засобом досягнення певних політичних цілей. Завдання ЗМІ при цьому переконати аудиторію в правильності та правомірності того чи іншого політичного акту, навести аргументи, які сприяють формуванню необхідної реакції суспільства, як на конкретне політичне рішення, так і на можливі наступні військові дії. Для більшої переконливості у тексті статей використовують:

- модальні дієслова: *The use of remote-controlled boats could become particularly important, military experts said, showing how warfare at sea might play out as the United States and its allies brace for potential future naval aggressions by China in the East and South China Seas, and against Taiwan [Jakes 2022];*

- фразові дієслова для надання тексту схожості з розмовною мовою: *Ukraine claimed it had struck the ship with a missile, while Russia claimed the sinking was due to an onboard fire that set off stored ammunition [Countries Currently at War 2022];*

- використовується допоміжне дієслово *do*: *There is a general sense – particularly in areas not already affected by conflict – that members of the public do not know what to do in case of a Russian invasion [Kurtzer, Nzuki, Yayboke, Lohsen 2022].*

The destruction of the Crimean bridge does have great symbolic meaning [Eidman 2022].

Отже, інтенсивне використання одиниць військового дискурсу в медійному просторі і зокрема в Інтернет-джерелах, дозволяє нам зробити такі висновки: по-перше, розширення жанрової складової та активне використання одиниць військового дискурсу в медійному просторі дозволяють говорити про адаптацію військового дискурсу до умов сучасної комунікації. По-друге, відкритий характер сайтів військових організацій та видів збройних сил робить армію як соціальний інститут і, відповідно, військовий дискурс більш доступним для основної маси людей. Великий відсоток змісту графічної

інформації, а також розширення первинного тексту за допомогою коментарів та пояснень дозволяє зробити військовий дискурс зрозумілішим, тим самим популяризуючи його. Найважливішою для газетно-публіцистичного стилю є функція впливу, продиктована призначенням газети: інформуючи, висловлювати певну суспільну позицію та переконувати читача у її істинності.

2.3. Мовні особливості військового дискурсу в публіцистиці

Інституційний дискурс є синтезом лінгвістичної та екстралінгвістичної складових. Військовий інституційний дискурс має свою специфіку лінгвістичної частини та особливий ситуативний контекст для її актуалізації. Але крім даного структурного поділу, властивого всім типам дискурсу, нам вважається доцільним розділити військовий дискурс на дві основні частини: формальну та неформальну.

У широкому значенні до формальної частини військового дискурсу ми можемо віднести військово-художні, військово-публіцистичні, військово-політичні, військово-технічні, військово-наукові матеріали та акти військового управління (різні військові документи). До власне військових матеріалів прийнято відносити всі науково-технічні матеріали та акти управління, пов'язані з життям і діяльністю військ та військових установ збройних сил. Неформальний військовий дискурс, у свою чергу, включає неофіційне спілкування у військовому середовищі, армійський сленг, а також військовий гумор.

Матеріал формальної та неформальної частини військового дискурсу у свою чергу можна розглядати з позиції двох основних складових – тексту та контексту:

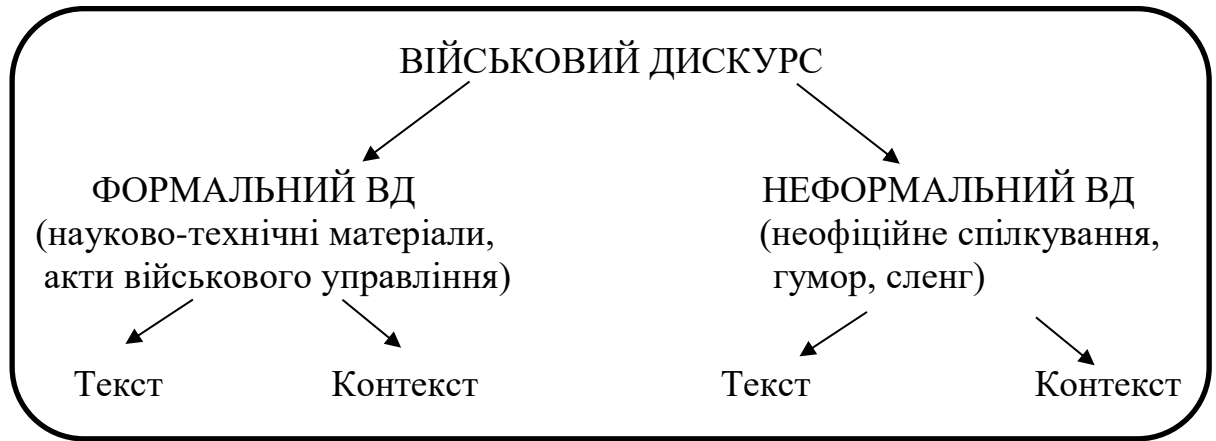

Рис. 2.1. Структура військового дискурсу.

Представлена вище схема графічно репрезентує структуру військового дискурсу – його формальну та неформальну частини, які будуть описані нижче.

2.3.1. Формальна складова військового дискурсу

До формального військового дискурсу відносять науково-технічні матеріали і власне військові документи. Науково-технічні матеріали включають широке коло статей про роботу або про пристрій військової техніки. Військові документи – це текстові та графічні зображення, що містять відомості з широкого кола питань та призначені для управління військовими органами у мирний та воєнний час. Військові документи поділяються на:

- бойові документи: бойовий наказ, бойове розпорядження і т.д.;
- службові документи: наказ, розпорядження, рапорт тощо;
- статутні документи: статuti, настанови, керівництва та інструкції.

Крім того, за ступенем секретності документи можуть класифікуватись як: документи для службового користування; документи з грифом «таємно», «цілком таємно», а також документи «особливої важливості».

Формальний військовий дискурс має свої лексичні та синтаксичні особливості.

Військово-технічні матеріали та військові документи мають низку загальних лексичних особливостей. Насамперед, це активне використання термінології. Військову лексику зазвичай поділяють на такі основні групи: військову термінологію, що позначає поняття, пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби тощо; військово-технічну термінологію, що включає науково-технічні терміни та емоційно-забарвлену військову лексику (сленг), яка вживається в мовленні військовослужбовців і фактично є набором стилістичними синонімів відповідних військових термінів.

Щодо військової та військово-технічної термінології, то її склад є мінливим. Він безперервно змінюється за рахунок випадання з обігу деяких слів, зміни значень, поповнення новими термінами у зв'язку з реорганізацією видів збройних сил, появою нових зразків озброєння та бойової техніки, розробкою нових методів ведення війни. Наприклад, розробка нової технології в конструкції гелікоптера наприкінці 80-х років XX століття спричинила виникнення та широке використання терміна *NOTAR* (*no tail rotor*) для гелікоптерів без кермового гвинта.

Нові військові терміни утворюються за правилами, притаманними англійської термінології загалом [Нелюбин, Дормидонтов, Васильченко 1981, с. 14]. До таких відносять такі способи, як морфологічний та лексико-семантичний.

Морфологічний спосіб словотвору включає:

- афіксацію (*maneuverability, survivability, rotary, missileer, aerial*);
- словоскладання (*minehunter, warhead, firepower, target seeking, airbase*);
- усічення (*copter (helicopter), chute (parachute), cap (captain), shrap (shrapnel), torp (torpedo), vet (veteran), insy (incendiary bomb)*) – в даному випадку крім прийому усічення використовуються також суфіксація та зміна спеллінгу.

Лексико-семантичний спосіб словотвору включає:

- перенесення значення (*Pentagon* – назва будівлі Міністерства оборони США та самого Міністерства оборони),

- зміна значення (слово *acquisition* мало значення «придбання», а тепер використовується у значенні «цілевиявлення», «виявлення цілі»), і зокрема розширення значення (дієслово *to land* спочатку означало лише «висаджуватися на берег» або «приземлятися», а тепер означає «здійснювати посадку на будь-яку поверхню»).

Запозичення беруться як з мов (*Blitzkrieg* – з німецької, *aide de camp* – з французької), так і з інших наукових галузей. Аналіз військової термінології показує її неоднорідність, оскільки поруч із чіткими, точними і однозначними термінами є багатозначні терміни. Наприклад, термін *unit* має десять значень, термін *security* – сім значень, термін *armor* може значити «броня», «бронетанкові війська», «танки».

Військова спеціальна лексика характеризується наявністю достатньо великої кількості військової номенклатури, спеціальних скорочень та умовних позначень, що використовуються лише у військових матеріалах:

Helicopters have many important subsystems: airframe, engine, avionics, landing gear system and cockpit interior. Recent trends in helicopter technology include hybrid-electric propulsion, autonomous flight technology, electro-optical and infrared systems (EOIR), electronic flight instruments (EFI), and ultralight multi-mode flight surveillance radar systems (EFVS) [Uppal 2020].

У лінгвістиці скорочення поділяються за кількістю компонентів на одно-, дво-, три-, чотири-, п'ятикомпонентні [Нелюбин, Дормидонтов, Васильченко 1981, с. 18]. Наявність всіх цих груп можна спостерігати у текстах військового дискурсу, наприклад:

- однокомпонентні – *Ju (July)*, *the C² system (the command and control system)*,

- двокомпонентні – *RJ (Road Junction)*, *SA (Secretary of the Army)*, *CP (Command Post)*;

- трикомпонентні – *SoD (Secretary of Defence)*, *AAM (Air-to-air missile)*, *MFR (memorandum for record)*, *DAS (Director of the Army Staff)*;
- чотирикомпонентні – *TADS (Target Acquisition and Designation System)*, *PNVS (Pilot Night Vision Sensor)*, *VCSA (Vice Chief of Staff, Army)*;
- п'ятикомпонентні – *ADECC (Assistant to the Director of Executive Communication and Control)*, *PAAMS (the Principal Anti-Air Missile System)* [Military abbreviations].

Досить рідко трапляються скорочення більші за п'ятикомпонентні (*TRADOC – US Army Training and Doctrine Command*; *HIMARS – High Mobility Artillery Rocket System*). Цікаво відзначити, що скорочення пишуться по-різному: великими або малими літерами, з крапками і без крапок, разом і окремо, зі знаком дробу або з лігатурою. І хоча існує низка загальних правил для написання загальновідомих скорочень, проте, наприклад, у бойових документах нижчих інстанцій офіційних правил іноді не дотримуються.

Поряд із скороченнями у військових матеріалах широко використовуються індексні позначення та умовні знаки для зразків озброєння та військової техніки. Система умовних позначень затверджена для всіх видів збройних сил і є єдиною для окремого виду озброєння чи техніки, тому людина, яка має уявлення про систему умовних позначень, може легко розшифрувати їх. Наприклад, *CH-47A* позначає наступне: *CH* – вантажний гелікоптер (*cargo helicopter*), *47* – номер конструкції, *A* – перша модифікація, *UH-64C* – багатоцільовий гелікоптер (*utility helicopter*), *64* – номер конструкції, *C* – третя модифікація.

Зазначимо, що військові матеріали, призначені для ознайомлення з ними особового складу, часто включають пояснювальний список абревіатур, скорочень:

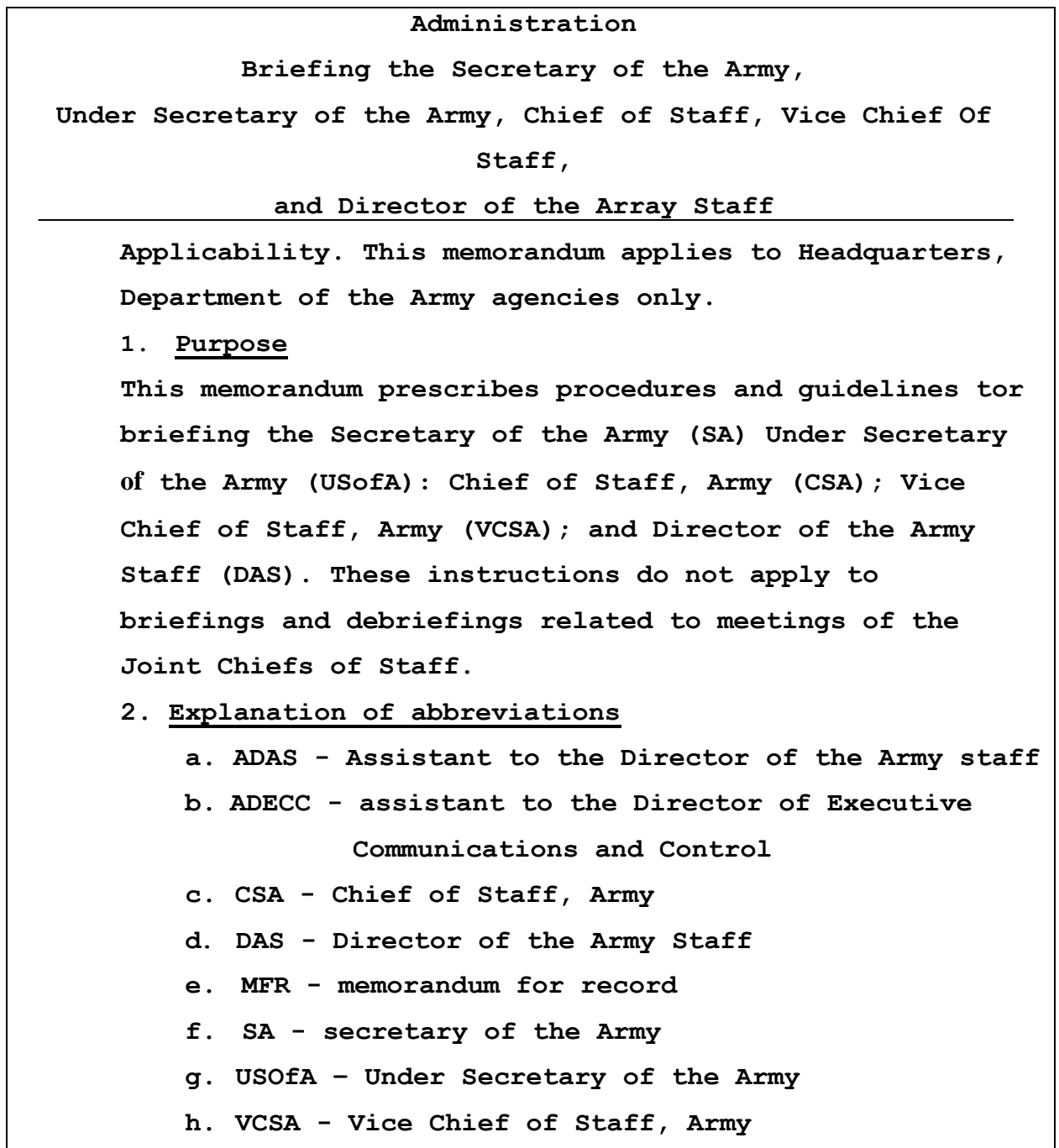

Рис. 2.2. Приклад військових матеріалів із поясненим списком абрєвіатур

Крім того, у військових матеріалах зустрічаються стійкі звороти, які можна розподілити на такі групи [Нелюбин, Дормидонтов, Васильченко 1981, с. 24]:

- військові афоризми, приказки та прислів'я: *good beginning is half a battle* – добрий початок – половина перемоги, *the war depends on which we choose* –

все залежить від правильно обраного рішення (цей вираз походить від каламбуру, побудованого на грі слів *heads or tails* – «Орел або решка»: *The Lord gave us two ends to use / One to sit with, one to think with / The war depends on which we choose / Head – we win, tails – we lose*);

- фразеологічні одиниці: *to go to Davy Jones's locker* – піти на дно, *have sand in one's hair* – мати досвід дій у пустелі, *to hit the silk* – розкрити парашут;

- команди: *shun / stand still* – струнко; *eyes, left* – наліво; *arms, port* – зброю на груди; *Halt!* – Стояти!; *Column left, march!* – ліве плече вперед, марш!; *Forward march!* – Вперед кроком – марш!; *about face!* – Навколо!

- кодовані стійкі поєднання: *MAYDAY* – сигнал про допомогу (в радіообміні), *no joy* – ціль не виявлена;

- перемінно-стійкі поєднання, що стають стійкими через використання їх у військових матеріалах, які потребують точності та однозначності: *to hold position* – утримувати позиції, *to shift fire* – переносити вогонь фронтом, *to repel enemy's attacks* – відбивати атаки противника, *cock the gun* – зводити курок.

Таким чином, можна зробити висновок, що, незважаючи на велику кількість спільних рис текстів військових матеріалів з науковими, технічними або діловими текстами – вони все ж таки мають свої специфічні риси, що пояснюються загальною характеристикою інституційного військового дискурсу. Чіткість структури, визначеність понять, стійкість фразеологічних поєднань – усе це робить лексику військових матеріалів суто структурованою і досить простою для сприйняття і розуміння. У той же час велика кількість спеціальної військової лексики, велика кількість скорочень та аббревіатур ускладнює розуміння текстів військової документації.

В англійських військових матеріалах існують дві тенденції викладу матеріалу: або з використанням розгорнутих конструкцій (для службових та статутних документів), або з використанням еліптичних конструкцій (бойові документи).

Характерною синтаксичною особливістю військових матеріалів є широке використання:

- обмеженої кількості часових дієслівних форм: *NWS agree not to help NNWS develop or obtain nuclear weapons, and NNWS agree not to attempt to develop or obtain nuclear weapons on their own* [Nuclear Weapons by Country 2022].

- конструкцій у пасивному стані: *Thousands of Russian troops have been killed in Ukraine since Russia's invasion began nearly one month ago, US and NATO officials told CNN this week, and Russia is now struggling to resupply those forces as it faces sagging troop morale and fierce Ukrainian resistance* [Bertrand, Lillis, Herb 2022].

- інфінітивних конструкцій: *The military capabilities of these two nations are so imbalanced that Ukraine's defiant president, Volodymyr Zelensky, implored his Western allies overnight to do more than impose sanctions to get Russian troops off Ukrainian soil* [Dewan 2022].

- герундіальних конструкцій: *President Ursula von der Leyen visited Kyiv, pledging Europe's support and stating that Ukraine had a «European future» and its membership of the union would be fast-tracked* [Gatopoulos 2022].

- прислівникових зворотів: *He needed to locate the sharpest Russian thrust toward Kyiv and figure out how his team could blunt it, he explained later, using only a pseudonym as required by Ukraine's military* [Marson 2022)].

Having failed to seize areas near Kyiv, Russia has focused its offensive on Ukraine's east and south, while continuing to sow destruction in the rest of the country with missiles [A Visual Guide to the Russian Invasion of Ukraine 2022].

Використання подібних конструкцій пов'язане з певним функціональним навантаженням, що характеризує військову сферу спілкування: стислість, чіткість, конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність передачі інформації, чітке обмеження однієї думки від іншої, легкість сприйняття інформації, що передається. Найбільш важливою рисою текстів військового дискурсу є однозначність тлумачення матеріалу, оскільки вони (текстові документи) найчастіше є основою прийняття важливих рішень, проведення військових

операцій тощо. Крім того, важливою виявляється не тільки точність змісту матеріалу, але і його структурна форма – у бойових документах важливим виявляється порядок дотримання пунктів та підпунктів, їх нумерація (арабськими цифрами та літерами латинського алфавіту), точність передачі дат та часу, координат, географічних назв, нумерацій, найменування частин та підрозділів, інші дані.

Підсумовуючи розгляду формальної частини інституційного військового дискурсу, варто наголосити, що характеристики армії як соціального інституту знаходять свій відбиток у військових матеріалах формальної частини дискурсу. Чіткість викладу і структури матеріалу, стислість і водночас точність переданої інформації, безсумнівно, присутня як і військово-технічної літературі, і у військовій документації. Отже, текстова складова формальної частини військового дискурсу підпорядкована певним правилам побудови повідомлення, що, з погляду, продиктовано умовами передачі повідомлень такого роду. Військова документація, а саме статутні документи і, зокрема, накази, доводяться до військовослужбовців на загальних офіцерських зборах або так званих «читках наказів». Ситуація передачі вимагає, щоб текст повідомлення був чітким, логічним, по можливості коротким. Текст наказу має бути складено так, щоб він був доступним для розуміння навіть без зорової опори нього. Але, з іншого боку, використання великої кількості скорочень ускладнює сприйняття тексту; відповідно, у тексті або використовуються розгорнуті конструкції, або, дається перелік скорочень, що використовуються. Ситуативний контекст бойових документів дещо інший. Метою бойових документів є оперативне управління військами, і тому текстова складова підпорядкована цій меті. Короткість та чіткість повідомлень за рахунок використання великої кількості скорочень, клішованих та еліптичних конструкцій дозволяє зробити бойові документи семантично ємними.

2.3.2. Неформальна складова військового дискурсу

На відміну від формального військового дискурсу, неформальний військовий дискурс у своїй основі містить усне мовленнєве спілкування. Мовленнєве спілкування – це складний процес, в основі якого лежать три аспекти [Беликов, Крысин 2001, с. 155]:

- 1) лінгвістичний (аналіз мовних засобів, які використовуються в комунікації);
- 2) психологічний (індивідуальні особливості поведінки комунікантів та його інтенції);
- 3) соціальний (статусно-рольові відносини комунікантів).

Розглядаючи неформальну частину військового дискурсу з погляду її лінгвістичної та екстралінгвістичної складової, важливо зазначити, що ситуативний контекст спілкування виявляється вкрай важливим. Неформальне спілкування в армії можливе лише за умови рівних статусно-рольових відносин комунікантів, тобто спілкування з використанням сленгу та розмовних висловів можливе, швидше, між солдатами, ніж між курсантами військових училищ та представниками офіцерського складу. Це ще раз підкреслює значення субординації, як одного з основного моменту армійського життя та військового дискурсу і говорить про неоднорідність середовища, в якому відбувається спілкування, навіть у рамках однієї соціальної групи. Крім того, для кожного виду інституційного дискурсу характерна своя міра співвідношення між статусним та особистісним компонентами. Специфіка інституційного дискурсу розкривається у його типі, тобто у типі соціального інституту. Армія як чітко структурований громадський інститут, як соціальна система, допускає малу частку особистісного компонента, який виявляє себе у неформальній частині військового дискурсу.

Говорячи про армію як про частково ізольовану громадську систему, є сенс згадати таке явище, як солдатське арго. Словник лінгвістичних термінів

підкреслює секретність чи таємність як одну з основних рис арго [Васильєва, Виноградов, Шахнарович 1995, с. 38]. У армійському житті більш доречним представляється використання терміну професійно-соціального субкоду, який включає арго, жаргон, сленг. Все це різновиди соціолекту, специфіка якого зумовлена професійними особливостями та соціальною обмеженістю. Армійський соціолект – це своєрідна професійна мова, яка створюється у процесі щодо закритого, відокремленого від суспільства проживання військовослужбовців строкової служби. Відповідно, сфера його вживання обмежена рамками спілкування солдатів один з одним, причому неважливо де, чи в межах частини, чи за її межами. Інакше кажучи, професійно-соціальний субкод є неодмінним атрибутом щодо ізольованої підсистеми. У всіх мовних актах, що здійснюються у випадках прориву цієї ізоляції, він поступається місцем звичайної розмовної мови. Однак, навіть у рамках ізольованої підсистеми соціальний субкод не завжди використовується. Велике значення у своїй має тема розмови. Наприклад, якщо йдеться про життя солдатів до армії або про їхні плани на майбутнє, кількість арготизмів, що вживаються, зводиться до мінімуму. Єдиною сферою, де соціолекти використовуються регулярно, є мовні акти, безпосередньо пов'язані з повсякденним солдатським побутом та повсякденною дійсністю:

The rookie soldier was off duty when he travelled to Florida for a chance to learn to pilot [Tourelle 2021].

Класифікуючи армійський сленг можна виділити такі групи найменувань:

- представники офіцерського складу (*shavetail general* – бригадний генерал, *gold leaf* – майор, *half lieut* – молодший лейтенант, *light colonel* – підполковник, *Big Bug* – командувач, *brass ass* – офіцер, *iron ass* – штабний офіцер і т.д.);

- особовий склад містить в собі як і найменування окремих родів військ і видів служб (*soldier of misfortune* – піхота, *red legs* – артилерія, *Holy Joe* – армійський священник, *silent service* – підводний флот, *Uncle Sam's circus* – флот

США), так і назву представників рядового складу незалежно від приналежності тому чи іншому роду військ (*umbrella man* – парашутист, *old sweat* – старослужбовець, *skin-head* – рядовий морської піхоти, *doolie* – курсант 1-го курсу Академії повітряних сил США);

- військова техніка та озброєння (до цієї групи входять найменування техніки та озброєння з різко негативною конотацією: *funeral glide/flying coffin* – літак, *hell buggy* – танк, *hell on wheels* – БМП, *Doom's Day weapon* – ядерна зброя; а також назви, засновані на таких прийомах як метафора (*pineapple* – ручна граната, *scatter gun* – кулемет, *can opener* – протитанкове озброєння), ономапопея (*pot-pot* – автомат);

- реалії повсякденної служби (назви предметів армійської форми: *pips* – зірки офіцера, *brass* – металеві відзнаки, *tin hat* – солдатський шолом, *herring bones* – шеврони);

- назва географічних об'єктів та установ: *the Pond* – Атлантичний океан, *the Med* – the Mediterranean sea, *the Rock* – Гібралтар, *Puzzle Palace/Squirrel cage/concrete carousel* – Пентагон, *spook factory* – ЦРУ;

- ставлення до смерті, яке має знижений аксіологічний статус: (*butcher's bill* – список загиблих, *to eat an iron ration* – загинути від кулі, *to be out of mess* – бути вбитим, *to kiss the dust* – впасти замертво).

Армійський сленг призначений для використання в частково ізольованому професійно-соціальному середовищі, і вихід його за її межі є недоречним. Одиниці військового сленгу позначають реалії армійського життя, зрозумілі тим людям, які зіткнулися з особливостями життя армії. Наприклад, найменування Пентагону як *Puzzle Palace* виходить з особливостей конструкції будівлі, коридори якої забарвлені в різні кольори, щоб легше було орієнтуватися, або позначення артилерійських військ як *red legs* походить з історичних особливостей форми цього роду військ, оскільки в XIX ст. в армії США на штанах артилеристами були червоні лампаси. Складність для розуміння цивільними особами також представляють найменування офіцерського складу за відзнаками, наприклад, *gold leaf* (майор)

через відзнаку на погонах офіцера в цьому званні (пор. з *silver leaf* у підполковника).

Окремо виділимо використання у військовому сленгу зоонімічних метафор, які також застосовуються практично у всіх сферах армійського життя:

- найменування особового складу: *dogs of war* – артилерист, *devil dog* – моряк, *camel corps* – піхота, *land crab* – офіцер військової поліції (використовується в ВМС), *bird of paradise/goose/duck* – полковник, *chick* – новобранець, *war horse* – ветеран, *orderly pig* – сержант;

- найменування техніки та озброєння: *rat-trap* – підводний човен, *whale/tin fish* – торпеда, *grasshopper/whirly bird* – гелікоптер, *field pig* – ракета, *sea dog* – гармата на кораблі, *iron horse* – танк;

- найменування предметів одягу: *monkey clothes* – форма, *tiger suit* – камуфляж, *monkey suit* – льотне обмундирування.

Армійський сленг відбиває всі реалії військової сфери, знижує їх статус і створює за рахунок цього комічний ефект. М. А. Кулініч у статті «Гумористичні номінації у професійних підмовах» зазначає, що для військового сленгу «характерним є погляд на світ зверхнє, зневажливе ставлення до дійсності та її окремих фрагментів, що має підкреслювати високий престиж того, хто говорить» [Кулініч 2001, с. 148]. Усі ті риси (субординація, чіткість, логіка), які були описані як основні для формальної частини військового дискурсу, стають предметом глузування та об'єктом жарту у неформальному військовому дискурсі. Особливо яскраво це виявляється в армійському анекдоті, який є синтезом військового і комічного дискурсу.

Таким чином, інституційний військовий дискурс є складною системою взаємин особистісного та інституційного компонентів, що добре простежується на прикладі розглянутих складових – формального та неформального військового дискурсу. Але комплексний аналіз військового

інституційного дискурсу неможливий без виявлення та розгляду ключових концептів, що працюють як індикатор специфіки дискурсу.

2.4. Засоби виразності в англomовному військовому медійному просторі

Існує безліч експресивних засобів (емоційно-оцінна лексика, тропи, синтаксичні конструкції, у тому числі фігури та ін.), за допомогою яких журналіст намагається привернути увагу читача, розставляючи логічні акценти та експериментуючи з мовою, органічно поєднуючи стандарт та експресію.

На думку Г. Я. Солганика, категорія експресивності «в рамках газетно-публіцистичного стилю доцільно розглядати як видове поняття по відношенню родовому – оцінність» [Солганик 1990, с. 9]. У газетно-публіцистичній промові призначення забарвлених елементів не тільки і не стільки образність (як у художньому стилі), скільки створення оцінювального ефекту, позитивного чи негативного.

Оцінність виявляється насамперед у лексиці: порівняно великій частотності якісно-оцінних за семантикою прикметників і іменників, метафоризації, у відборі фразеології, особливостях використання синтаксичних засобів.

Військова публіцистика перетворює, трансформує слова з різних сфер мови, надаючи їм оцінювальне звучання. Великою популярністю користуються метафори, зокрема переносне вживання спеціальної лексики:

As Russia's invasion of Ukraine heads toward the two week mark, the stakes for both sides in the ground war look set to rise, with potentially catastrophic implications for Ukrainian civilians and greater challenges for the country's so far remarkably successful defense [Champion 2022].

Дієвим засобом створення виразності є трансформовані фразеологічні звороти, афоризми, прислів'я:

This is Putin's war and it should be on him and on his cronies. We have a huge responsibility in making sure it does not succeed. This has to be, and will be, his Waterloo (to meet one's Waterloo – зазнати остаточної поразки) [Vetter 2022].

Широко використовуються також у військових матеріалах клішовані вирази, хоч у прикладі нижче з дещо іронічним відтінком:

In a desperate attempt to disguise these defeats and protect Russian dignity, the Kremlin has taken to officially describing its retreats as goodwill gestures [Dickinson 2022].

У військовій публіцистиці також використовуються такі стилістичні засоби виразності як:

- епітети: *Other news outlets poured sympathy on Ukrainian victims, with interviewees and correspondents pointing out that, unlike Middle Eastern refugees, Ukrainian victims were «white», «Christian», «middle class», «blonde» and «blue eyed» [Lawati, Ebrahim 2022].*

- евфемізми: *Despite a public narrative focused on impending conflict, armed violence has in fact been a persistent reality for the last eight years, with commensurate impacts on civilian populations [Kurtzer, Nzuki, Yayboke 2022].*

Around half of the 70 men were veterans, the rest were raw recruits like Tango who received a few quick tips about fighting, mainly about the importance of avoiding friendly fire [Marson 2022].

Even before the strike on the bridge, the «war party» had begun to split into radicals, who squeal that the Russian defence ministry and the commander-in-chief are not fighting the war intensively and effectively enough, and moderates, i.e. people who do not want to get involved and do not want to be associated with the war [Eidman 2022].

- використання уособлень: *But the brutal winter also brings advantages to Ukrainians defending their own country against conscripted reservists that Russia must feed and supply thousands of kilometres from home [Pictures of the Year 2022].*

- використання порівнянь: *Our gunners use HIMARS very delicately – like a surgeon with a scalpel, they work* [Thomas 2022].

- оксюморон: *Eleven years ago, a peaceful uprising in Syria morphed into a devastating full-scale civil war* [Carlin 2022].

Військова публіцистика вподобає синтаксичні конструкції, які містять значний потенціал впливу. Саме виразністю приваблюють конструкції розмовної мови (стислість, ємність, лаконічність, демократичність, доступність).

Для вираження сильних почуттів, переконання, впливу, загострення теми використовуються можливості книжкового мовлення:

- паралелізм: *What was striking to me, is that she had a brand new iPhone, that she had a brand new Apple watch* [Dzieciolowski 2022];

- антитези: *Ukraine's coming attack could win or lose the war* [Brands 2022].

Таким чином, з метою емоційного та естетичного впливу на читача військові друковані видання використовують найрізноманітніші засоби мовної виразності: епітети, евфемізми, оксюморон, антитези, добирають лексику та фразеологію, що найбільш ефективно та точно висловлюють думку та привертають увагу, дають яскраві та незвичайні заголовки, стандарт та експресію. Таким чином, одним із найбільш використовуваних засобів мовної виразності сьогодні є метафора.

2.5. Метафоризація військової лексики у медійному дискурсі

Характерною особливістю мови сучасних газет є широке метафоричне використання військової лексики. Активний процес метафоризації зустрічається найчастіше у газетних матеріалах, присвячених соціально-політичним, економічним питанням.

Дослідження метафори стало одним з найважливіших напрямків сучасної когнітивної лінгвістики (Дж. Лакофф, М. Джонсон, Н. Д. Арутюнова,

А. Н. Баранов, Ю. Н. Караулов, Є. С. Кубрякова та ін.), що розглядає метафору як «інструмент аналізу стану суспільної свідомості» [Баранов 2004, с. 71]. Людина як і висловлює свої думки з допомогою метафор, так і мислить метафорами, створює за допомогою метафор той світ, у якому живе. Вивчення метафоричних моделей у суспільно-політичному дискурсі дозволяє виявити загальні характеристики ставлення до дійсності, соціальних і культурних феноменів.

Дослідження метафори стає тотальним. Вивчаються її стилістичні можливості, семантика та функції, закономірності метафоризації. Так, В. Г. Гак, говорячи про метафору в мові, відзначає її універсальність, що виявляється в «просторі та в часі, в структурі мови та функціонуванні. Вона властива всім мовам у всі епохи, вона охоплює різні аспекти мови і виявляється у всіх її функціональних різновидах» [Gak 1988, с. 11]. Дж. Лакофф і М. Джонсон стверджують, що метафора проходить наскрізь через все наше повсякденне життя і виявляється не тільки в мові, але і в мисленні та дії [Лакофф, Джонсон 1990, с. 390]. Сучасна когнітивна лінгвістика вважає метафору не тропом, покликаним прикрасити мову і зробити образ зрозумілішим, а формою мислення. У комунікативній діяльності метафора – важливий засіб впливу на інтелект, почуття та волю адресата.

Публіцистична метафора (як і художня) представляє собою вживання автором певного слова, переосмисленого з урахуванням образно-асоціативної подоби, що виникає в результаті суб'єктивного враження, відчуття, емоційного сприйняття. Це, з одного боку, відображення реального світу та об'єктивного знання про нього, закріпленого у мові, а з іншого – спосіб створення індивідуального, образного світу журналіста. Асоціативність, викликана метафоричним вживанням слова, допомагає яскравіше уявити реальність, що описується журналістом.

Однією з характерних рис сучасної газетної публіцистики, на думку Д. М. Шмельова, є метафоризація термінів: «Характерною рисою багатьох

сучасних газетно-публіцистичних текстів є переносне вживання в них спеціальної наукової, спеціальної професійної, військової лексики, лексики, що відноситься до спорту» [Зайцева 2006].

«Військова» метафора – це найяскравіша риса суспільно-політичних текстів. Активізація мілітаристських образів відбувається у найскладніші моменти історії. Так, О. М. Баранов, досліджуючи політичний дискурс 1990-х років, виділив чільну роль військових метафор: «У сферу метафори війни потрапляє багато: різноспрямовані суспільні сили сучасності, «суб'єкти», політичні суб'єкти, цінності та ідеали суспільної свідомості, об'єкти та цілі перебудови та засоби дії громадських сил» (цит. за: [П'ятих 2015, с. 1043]). А. П. Чудинов цю метафоричну модель представляє як «війну всіх проти всіх» у сучасній дійсності, коли політичні діячі, партії, бізнесмени, журналісти та звичайні громадяни постійно ведуть військові дії.

В ході роботи було виділено такі групи військових метафор:

- різновиди військових конфліктів та військових дій;
- наслідки війни;
- озброєння та результат його застосування;
- організація військової служби;
- місце розташування військ.

Різновиди військових конфліктів та військових дій

Метафори, що входять до цієї групи, характеризують різні види сутичок, що ведуться. Найчастіше це всеможливого роду війни (*fare war, economic warfare, war of words, price wars, propaganda war*):

Russia's decision to cut off gas to Poland and Bulgaria marks a fresh round of economic warfare between Moscow and those governments that want its invasion of Ukraine to end [Kennedy, Anstey 2022].

The supreme court has overseen a peace deal between the Victorian Labor party and a Melbourne council over the removal of election campaign billboards but a war of words continues as to whether the actions were politically motivated. [Kelly 2022].

These new entrants added to the already competitive Grocery market & price wars intensified. Customers today rely on ultra-fast delivery services for their grocery requirements [Varun 2022].

Both the officer and Singer believe that Ukraine is winning the propaganda war at the moment [Sicard 2022].

Крім того, можливе використання в тексті найменувань різноманітних конфліктів, які в контексті повідомлення замінюють саме поняття «війна»:

The Chinese Communist Party (CCP) and its leader, Xi Jinping, are putting China on a path toward confrontation with the United States by pursuing strategic objectives in the region, Pompeo said in an interview with the Hudson Institute, a conservative think tank where Pompeo is a distinguished fellow [Durden 2022].

The minister in charge of the UK's OneWeb stake is also responsible for approving its merger with France's Eutelsat Communications SA, creating a conflict of interest, according to the head of an influential committee of lawmakers. [Seal 2022].

Отже, метафорами цієї групи позначаються серйозні конфліктні ситуації, як у внутрішньому, так і зовнішньому рівнях.

Метафори цієї групи також позначають дії, які відбуваються з особливою інтенсивністю, цілеспрямованістю, рішучістю. У подібних випадках використовуються такі іменники як *battle, fight, struggle, assault*:

And when it comes to the economic battle it's not just the United States versus Russia. China plays a crucial role [Wall Street Week 2022].

While Perdue's entrance into the governor's race is a win for Trump and his allies, it sets the stage for a potentially long and bruising primary fight that some Republicans worry will hamper them in the 2022 general election [Greenwood 2021].

Для позначення інших рішучих дій у суспільно-політичних публікаціях часто використовують такі одиниці як *fight, attack* (як дієслово), *defence, combat*:

Hacktivists are fighting Russia with their keyboards [Olson 2022].

*Republicans are attacking each other at the worst possible time [Heye 2022].
The GOP has 20 seats up to just 14 for Democrats – numbers which make the case that Republicans may end up on defense [Cook 2021].*

Наслідки війни

У сучасній пресі традиційно використовуються два опозиційні один одному результати будь-якого конфлікту – перемога чи поразка:

Former Blizzard Versailles staff have won their legal battle against the company [Clayton 2022].

I am terrified that Democrats will lose in 2022 and 2024 – and that as a result we could lose our democracy [Boot 2021].

Озброєння, застосування зброї, результат її дії

Joseph Yun, a former U.S. special representative for North Korea policy and now a senior advisor to the Asia program at the U.S. Institute of Peace, discusses the nuclear ambitions of Kim Jong Un’s regime [Former U.S. Envoy Yun on North Korea’s Nuclear Ambitions 2022].

I don’t know whether she was trying to bore her European counterparts or send these sort of boring verbal missiles to Vladimir Putin until he gave in [Boring Verbal Missiles 2022].

Організація військової служби

У газетних публікаціях метафоризуються різні військові спеціальності: стратеги, партизани.

Democratic strategist Hank Sheinkopf said he believes that with limited financial resources, ads to get certain Republicans elected may not be the best use of campaign money [Gollom 2022].

Understanding this bipartisan support is of both scholarly and political importance, since Democrats and Republicans are highly polarised over almost all other policies and should thus be unlikely to cooperate over foreign policy [Smith 2022].

Цікаво відзначити використання у військовій публіцистиці зоонімічних метафор:

With more than three decades now separating today's aviators from America's last dogfights and stealth increasingly becoming the norm, it's no wonder the Defense Department seems to be leaning away from the idea that air-to-air combat in close quarters should be a priority [Hollings 2022].

Зоонімічна метафора також входить до складу жаргонних виразів політичного характеру:

Among the 19 Blue Dog Democrats on Capitol Hill now, two are not seeking reelection, one is running for governor, two were defeated in primaries, and six are vulnerable in the general election [Gonzales 2022].

Місце розташування військ

Yen at 140 Piles Pressure on Japan's Unified Policy Front [Fujioka, Nohara 2022].

The unexpected stagnation of the gross domestic product (GDP) in the first quarter and the persistence of high inflation highlight a key fact: 2022 is nothing like 2017 on the economic front [Tonnelier 2022].

TrickBot malware under siege from all sides, and it's working [Pascu 2020].

Показово, що найбільшій метафоризації піддаються поняття зі сфери політики та економіки, як найбільш конкурентним та конфліктним.

Війна сьогодні змінює свої форми. На сторінках газет не зустрінеш описів прямих зіткнень військ, дедалі менше інформації про грандіозні баталії чи штурмові операції. Війна перейшла на метафоричний рівень соціальної свідомості. Не фізичне винищення противника, це стало скоріш придушенням його морального духу, певна гра за певними правилами. Все частіше ми стикаємося з метафоричним поняттям політичних (political battles) чи економічних війн (economic warfare, price war). При проведенні військових дій існують стратегії та тактика поведінки військ у бою, також сьогодні ми можемо говорити про стратегію державної політики:

With the new foreign and security policy strategy, the Government is setting the course for Denmark's foreign and security policy for the years ahead [Foreign and Security Policy Strategy 2022].

Військові терміни переходять до повсякденного життя, практично до усіх його сфер. Наприклад, з розвитком інтернет технологій і віртуальним спілкуванням з'явився термін *flame war*, що означає обмін хлесткими та найчастіше образливими повідомленнями в мережі, крім того, розвиток високих технологій спричинило використання такого терміну як *bot war* — війна мережевих програм-роботів, і т.д.. Людина сьогодні найчастіше мислить військовими категоріями. Це спричиняє використання у розмовній мові ідіом військового характеру:

That must have been one heck of a fight. You look like you've been in the wars!
[The Free Dictionary by Farlex].

I've been trapped in a loveless marriage for the past 12 years to an old battle-axe named Kim [VanHooker 2019].

Дж. Лакофф і М. Джонсон наводять такий приклад такого роду розумового процесу наших сучасників: *argument is war* [Лакофф, Джонсон 1990, с. 388]. Безперечно, суперечка не є повторенням фізичних дій воєнного часу, але його лінгвістична модель будується за канонами війни: хтось наступає, а хтось капітулює, хтось здобуває перемогу, хтось виявляється переможеним. Аналізуючи медійний дискурс, ми виявили схожу метафоричну модель *competition is war*.

Отже, для успішної військової кампанії, як і для успішного конкурування, необхідна ретельно розроблена тактика:

One particular competitive pricing tactic you can implement is negotiating better deals with your suppliers so even though you're charging less than your competitors, your profit margin is actually higher [Kosak 2022].

Характер обраної стратегії визначає характер самої конкуренції. Так, поняття «competition» отримує такі атрибутивні характеристики у контексті економічного медійного дискурсу:

«heavy competition»: *AMD and Intel have heavy competition this year* [Najarro 1022].

«direct competition»: *Affirm CEO Max Levchin discusses Apple's announcement that they will collaborate with Goldman Sachs and start allowing customers to buy products using Apple Pay and pay off the purchases in installments, which will be in direct competition with his company [Affirm's Max Levchin Responds to New Competition from Apple 2021].*

«long-term competitive»: *Today, though, the story is about the idea that Tesla's long-term competitive advantage will be manufacturing [Shahan 2020].*

«vigorous competition»: *FMC fact finding investigation finds «vigorous» competition in container shipping [Schuler 2022].*

«increased competition»: *Lifespan of companies is decreasing and among a few other factors, this change can be attributed to increased competition and technological innovation [Dilmegani 2022].*

Крім того, невід'ємною частиною успішної військової операції є дані розвідки, що залишається актуальним для конкуренції:

Based on survey data from more than 1,200 CI practitioners and stakeholders, the survey is the largest and longest-running in the CI industry and focuses on the ways in which companies are supporting, practicing, and measuring competitive intelligence [Fahey 2022].

Характер конкурентів, як і характер стратегії конкуренції, впливає на процес. Конкуренція може виходити на міжнародний рівень – конкуренцію між країнами:

The competitors understand that the United States is in a prolonged competition with China that we have to win but could lose [Rogin 2022].

І, нарешті, конкуренція здатна перерости у справжню боротьбу (fighting):

A major fight is brewing between telecom operators Bharti Airtel, Vodafone Idea and Reliance Jio on one side and technology players Google, Microsoft, Apple, Facebook, etc, on the other, over a spectrum band that has the potential to provide high-speed broadband services, especially in remote areas and for better in-building coverage [FE Bureau 2020].

Військова метафора в медійному просторі, безсумнівно, має певну частку агресії, проте не варто розглядати її тільки як «вербальну агресію». Військові метафори – сильний засіб мовної виразності, що реалізує особливу оцінну експресивність. Вони покликані формувати громадську думку, давати негативну або позитивну оцінку того, що відбувається.

ВИСНОВКИ

У сучасній науці про мову термін «дискурс» має безліч трактувань. Однак, незважаючи на високу частотність використання даного терміну, до сих пір не було вироблено єдиного визначення. На основі проаналізованого теоретичного матеріалу можна зробити висновок, що дискурс включає два основних компоненти – лінгвальний (текст), що володіє такими ознаками, як цілісність, зв'язність, інформативність і інтенціональність; і екстралінгвальний (контекст), що складається з ключового компоненту, учасників спілкування, цілей комунікації, а також стратегій і тактик для досягнення цих цілей.

У нашому дослідженні ми приймаємо такий робочий інваріант поняття «дискурс»: дискурс – це текст у широкому соціальному, історичному контексті. Вивчаючи дискурс, необхідно враховувати відмінність дискурсу від об'єктів дослідження різних дисциплін, виокремлювати завдання, розглядати дискурс як прояв культурного обміну, національно-культурні особливості комунікації, культурно-історичні особливості спілкування; соціальні, вікові та статеві особливості учасників спілкування; типи і форми мовлення, принципи побудови повідомлення, його риторичну; мовленнєві особливості окремих осіб і груп людей.

Військовий дискурс є інституційним типом дискурсу, маючи при цьому всі ознаки останнього: жорсткий характер статусно-рольових відносин комунікантів, ритуальність військових дій, чіткі цілі та стратегії їх досягнення. Військовий дискурс визначається як соціально-професійний дискурс про традиційні та сучасні форми військової діяльності та ведення війни. До складу основних ознак інституційного дискурсу входять тематика і жанрові особливості в якості ознак лінгвістичної складової дискурсу, а також цілі, стратегії, тактика, завдання, учасники комунікації, як частини екстралінгвістичної його складової. Мовні засоби, у свою чергу, сприяють реалізації стратегій у текстах. Розгляд екстралінгвальних компонентів будь-

якого інституційного дискурсу взаємопов'язаний і має нерозривний зв'язок з мовними компонентами дискурсу.

Лексичною характеристикою формальної частини військового дискурсу є, перш за все, наявність професійної термінології, включаючи різноманітні скорочення та аббревіатури. В основі неформальної частини військового дискурсу лежить армійський гумор, соціально-професійний субкод, сленг тощо.

Одиниці військового дискурсу активно використовуються в медійному просторі, при цьому інформація військової тематики проходить за двома основними медіа-каналами: Інтернет джерела та друковані видання. Кожен канал має власну специфіку передачі інформації. Так, інформація, що передається за допомогою Інтернет джерел, доходить до адресата набагато швидше, що зумовлює швидкий і відносно вільний доступ до неї широкої аудиторії. Використання військових матеріалів в Інтернеті сприяє популяризації військового дискурсу загалом.

Одна з найважливіших функцій, яку виконують військові газетно-публіцистичні матеріали – функція впливу. У сучасному світі збройні сили є засобом досягнення певних політичних цілей. Завдання ЗМІ при цьому переконати аудиторію в правильності та правомірності того чи іншого політичного акту, навести аргументи, які сприяють формуванню необхідної реакції суспільства, як на конкретне політичне рішення, так і на можливі наступні військові дії. Військові одиниці, що використовуються в медійному просторі, часто використовуються метафорично, створюючи військові метафори, які мають агресивну природу і є потужним засобом експресії. Крім того, одиниці військового дискурсу беруть участь у процесі створення метафоричних моделей, таких як «competition is war». Таким чином, ми можемо говорити, що військовий дискурс став «донором» військових метафор, що використовуються в медійному просторі.

У ході аналізу військового дискурсу було виявлено його інтердискурсивну природу. Метафоричне використання одиниць військового

дискурсу призвело до мілітаризації інших типів дискурсу. Під мілітаризацією не варто розуміти лише агресивний відтінок комунікації. Військові номінації, такі як «*war*», «*fight*», «*combat*», «*battle*» мають досить агресивну образність у рамках власне військового дискурсу, але, виходячи за його межі, вони втрачають відтінок «фізичного знищення», стаючи основами досить яскравих, «чіпляючих» метафор у текстах ЗМІ.

У зв'язку з активним використанням Інтернет-технологій, інституційний військовий дискурс став більш доступним і більш відкритим. Цьому сприяють і сайти військових друкованих видань – газет та журналів, які не завжди можна знайти у вільному продажу, та веб-сторінки видів збройних сил та військових відомств, які привертаючи увагу потенційних новобранців намагаються зробити військовий дискурс більш зрозумілим (цьому сприяють розширення первинної інформації, наприклад, додавання коментарів та пояснень до текстів офіційних документів), тим самим популяризуючи його.

Подальше дослідження англійського інституційного військового дискурсу здається нам дуже перспективним. Так, можливий подальший розгляд структурних та функціональних рис військової термінології з розширеним аналізом сфер її застосування поза воєнним дискурсом. Крім того, вивчення неформальної частини військового дискурсу і, зокрема, військового анекдоту може дати підставу для класифікації армійського гумору в цілому. І, нарешті, найбільш перспективною темою дослідження ми вважаємо міждискурсивні зв'язки військового інституційного дискурсу. Тобто зв'язки англійського військового дискурсу з політичним, економічним, спортивним, медичним типами дискурсу можна розглядати детальніше. Оскільки медіа дискурс представлений не лише друкованими матеріалами, нам здається цікавим можливий подальший аналіз фільмів військової тематики. Аналіз військових фільмів, що належать різним культурам, може також виявити етноспецифічні властивості.

SUMMARY

Military discourse undoubtedly belongs to the institutional type of discourse since, firstly, it has all the necessary features for that – the theme and genre of the textual component, as well as the chronotope, communication participants, a system of concepts, goals, and strategies of the extralinguistic component. From the point of view of the structure, military discourse consists of two main parts – formal, including statutory documents, and informal – informal communication in the army environment. Each part, in turn, consists of the text and context. The formal part of the military discourse is represented by statutory documents (texts of orders, combat documents, and charters) and scientific and technical literature.

From a stylistic point of view, the textual material of this part of military discourse is characterized by the use of elliptical and clichéd constructions, which are dictated by the specifics of the army sphere – conciseness, clarity, and logic. The informal part of the military discourse includes oral communication outside the official setting. The use of army slang is one of the critical features of this part of the military discourse. The analysis of the military anecdote confirmed that the specifics of the army life, in this case in each type of armed forces, affect the style and subject matter of the textual component of the discourse.

Units of military discourse are actively used in the media space, while military-related information passes through two main media channels: Internet sources and printed publications. Each channel has its specifics of information transmission. Thus, information transmitted via the Internet reaches the addressee much faster, which causes fast and relatively free access to it to a broad audience. The use of military materials on the Internet contributes to the popularization of military discourse in general. Military units used in the media space are used metaphorically, creating military metaphors of an aggressive nature and powerful means of expression. In addition, military discourse units participate in creating metaphorical models, such as «competition is war».

The analysis of military discourse revealed its interdiscursive nature. The metaphorical use of units of military discourse has led to the militarization of other types of discourse. Militarization should not be understood only as an aggressive shade of communication. Military nominations such as «*war*», «*fight*» «*combat*» and «*battle*» have rather aggressive imagery within the framework of the actual military discourse, but, going beyond it, they lose this «physical destruction» becoming the basis of quite vivid, «catchy» metaphors in media texts. Just as military metaphors are not a means of aggression, military terminology used in literary texts, changing its functionality, becomes a means of artistic expression. They can help create a background for the plot's actions or form the characters' speech characteristics. Thus, we can say that military discourse has become a «donor» of military metaphors used in the media space.

Due to the active use of Internet technologies, the institutional military discourse has become more accessible and open. The websites of the military facilitate these printed publications – newspapers and magazines, which are not always available for free sale, and web pages of the armed forces and military departments, which, attracting the attention of potential recruits, try to make the military discourse more understandable (the expansion of primary information facilitates this, that is, adding comments and explanations to the texts of official documents), thereby popularizing it.

Further study of the English institutional military discourse seems to us extremely promising. Thus, it is possible to consider further the structural and functional features of military terminology, followed by an expanded analysis of its application areas outside military discourse. In addition, the study of the informal part of the military discourse and, in particular, military anecdotes can provide a basis for the general classification of army humor. Finally, we consider the most extensive research topic to be the inter-discursive connections of military institutional discourse. In this area, the connections of English military discourse with political, economic, sports, and medical types of discourse can be considered in more detail. Since not only printed materials represent the media discourse, a

possible subsequent analysis of military-themed films seems interesting. The analysis of war films belonging to different cultures can, among other things, reveal the ethnic specificity of military concepts. Further study of military discourse should not be limited to purely theoretical conclusions. The applied application of the obtained results can realize itself in the methodology of teaching a foreign language, as well as in the technique of translation in the field of professional communication.

DISCOURSE, INSTITUTIONAL DISCOURSE, MILITARY DISCOURSE,
FORMAL DISCOURSE, INFORMAL DISCOURSE, MILITARY
JOURNALISM, STYLISTICS, METHODOLOGY, TRANSLATION, MASS
MEDIA.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н. Ф. Современные проблемы науки о языке : учеб. пособие. М. : ФЛИНТА ; Наука. 2016. 416 с.
2. Баранов А. Н. Метафорические грани феномена коррупции [Текст] // Общественные науки и современность. 2004. № 2. С. 70–79.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. 2-е вид., доп. К. : ВЦ «Академія». 2009. 376 с.
4. Беликов В. И., Крысин Л. П. Социолингвистика : уч. для вузов [Текст]. М. : Рос. гос. гуманитар. ун-т, 2001. 387 с.
5. Берестова Т. Ф. Документ: функции, определение, особенности функционирования в электронной среде // Научные и технические библиотеки : ежемесячный сборник по вопросам теории и практики библиотечного дела. 2011. № 11. С. 24–39.
6. Берестова Т. Ф. Законы формирования структуры информационного пространства и функции информации // Библиография : научный журнал. 2009. № 5. С. 32–47.
7. Бодрийяр Ж. Фатальні стратегії. Львів : Кальварія, 2010. 192 с.
8. Бодуэн де Куртенэ И. А. Введение в языковедение // Избранные труды по общему языкознанию. М. : Изд-во Академии наук СССР, 1963. С. 246–293.
9. Валгина Н. С. Теория текста : учеб. пособие для студентов вузов по специальностям. М. : Логос, 2003. 280 с.
10. Васильева Н. В., Виноградов В. А., Шахнарович А. М. Краткий словарь лингвистических терминов. М. : Рус. яз., 1995. 213 с.
11. Вигнанська І. М. Фразеологічні біблійні одиниці як прецедентні феномени в сучасному французькому публіцистичному дискурсі // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 40. Т. 2. С. 9–12.
12. Дридзе Т. М. Текстовая деятельность в структуре социальной коммуникации: Проблема семиосоциопсихологии. М. : Наука, 1984. 217 с.

13. Ефремов О. Ю. Философия : учебник для военных вузов. Санкт-Петербург : Издательский дом «Питер». 2014. 464 с.
14. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов. 5-е изд., испр. и доп. Назрань : ООО «Пилигрим», 2010. 486 с.
15. Зайцева І. М. Військові метафори в мові сучасних газет. 2006. URL : <http://ur.co.ua/29/26-2-voennye-metafory-v-yazyke-sovremennyh-gazet.html> (дата звернення: 20.11.2022).
16. Зубченко О. С. Витоки дискурс-аналізу в лінгвістиці // Мова та література у полікультурному просторі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2016. С. 115–117.
17. Иванова Л. П. Курс лекций по общему языкознанию : пособие. К. : Освіта України. 2006. 312 с.
18. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием. М. : Эксмо, 2005. 832 с.
19. Карасик В. И. Религиозный дискурс [Текст] // Языковая личность: проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики : сб. науч. тр. Волгоград : Перемена, 1999. С. 5–19.
20. Карасик В. И. Этнокультурные типы институционального дискурса [Текст] // Этнокультурная специфика речевой деятельности: сб. обзоров. М. : ИНИОН РАН, 2000. С. 37–64.
21. Карасик В. И. Языковые ключи. М. : Гнозис, 2009. 406 с.
22. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : навч. посібник. К. : ВЦ «Академія», 2006. 132 с.
23. Колшанский Г. В. О языковом механизме порождения текста [Текст] // Вопросы языкознания. № 3. 1983. С. 44–51.
24. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. 3-е вид. К. : ВЦ «Академія». 2008. 234 с.
25. Кубрякова Е. С. О тексте и критериях его определения [Текст] // Текст. Структура и семантика. Т. 1. М., 2001. С. 72–81.

26. Кулинич М. А. Юмористические номинации в профессиональных подъязыках [Текст] // Вестник факультета иностранных языков. Самара : Изд-во Сам ГПУ. 2001. № 2. С. 145–153.

27. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живём // Теория метафоры : сб. науч. работ. М. : Прогресс, 1990. С. 387–416.

28. Манаенко Г. Н., Манаенко С. А. Дискурсивные слова и интенциональность аналитического текста политического дискурса. Политическая лингвистика. Екатеринбург : УГПУ, 2013. № 2 (44). С. 65–71.

29. Нелюбин Л. Л., Дормидонтов А. А., Васильченко А. А. Учебник военного перевода. Английский язык. М. : Воениздат, 1981. 379 с.

30. Плешкевич А. А. Проблемы эволюции теоретических положений в дисциплинах документального информационного цикла (обзор) // Организация и методика информационной работы. 2009. № 7. С. 1–11.

31. Пярых К. Н., Сенцов А. Э. Особенности политических коммуникаций // Молодой ученый. 2015. № 10 (90). С. 1041–1044.

32. Рябинская Н. С. Текст и социальная структура // Социологический журнал. 2000. № 3–4. С. 69–75.

33. Селіванова О. С. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми (1290 термінів і понять): підручник. Полтава : Довкілля-К. 2008. 712 с.

34. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. М. : Прогресс, 1993. 656 с.

35. Серю П. Противоречивое происхождение понятия системы: натуралистические истоки пражского структурализма / пер. с франц. В. Б. Кашкина) // Язык, коммуникация и социальная среда. 2014. №. 12. С. 189–240.

36. Солганик, Г. Я. Публицистика как искусство слова // Поэтика публицистики / под ред. Г. Я. Солганика. М., 1990. С. 3–9.

37. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2005. 248 с.

38. Типи модальності тексту та засоби вираження // Studexpo. URL : https://studexpo.net/68614/angliyskiy/tipi_modalnosti_tekstu_zasobi_virazhennya (дата звернення: 28.05.2022).

39. Українська мова : енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-е вид., виправл. і доп. Київ : Укр. Енциклопедія. 2004. 824 с.

40. Фролов С. С. Социология : учебник для высших учебных заведений. М. : Наука, 1994. 256 с.

41. Швецова-Водка Г. Н. Понятие и виды документальной коммуникации // Научные и технические библиотеки, 2011. № 5. С. 23–31.

42. Шевченко І. С., Морозова О. І. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : кол. монографія / за ред. І. С. Шевченко. Харків : Константа, 2005. 356 с.

43. Шевчик І. А., Підгорна А. Б. Актуальні проблеми перекладознавства, текстології і дискурсології : тези доповідей III Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти (18 листопада 2022 р., м. Запоріжжя) : електрон. дані. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 40–41.

44. Яременко, С. Н., Подопрігора С. Я., Тумайкин И. В. Социология. М. : Феникс, 2008. 516 с.

45. Burston J. War and the entertainmen industries // War and the Media: Reporting Conflict 24/7. California: SAGE publications, 2003. P 161–186.

46. Dijk T. van. Elite Discourse and Racism. Newbury Park, California : SAGE publications, 1998. 241 p.

47. Gak V. G. Metaphor: Universal and Specific [Text] // Metaphor in Language And Text. М., 1988. P. 11–26.

48. Galperin I. Stylistics. М. : Higher School, 1977. 332 p.

49. Jakobson R. Linguistics in Its Relation to Other Sciences // Main Trends of Research in the Social and Human Sciences. P. 1: Social Sciences. Paris ; The Hague : Mouton, 1970. P. 419–463.

50. Jespersen O. Mankind, Nation, and the Individual. London : George Allen&Unwin, 1946. 147 c.
51. Michaels J. The discourse trap and the US military. New York : Palgrave Macmillan, 2013. 267 p.
52. Saussure F. de. Cours de linguistique générale. Paris : Payot, 1971. 269 p.
53. Thorne S. The Language of War. London : Routledge, Taylor & Francis e-Library, 2006. 122 p.
54. Whitney W. D. Life and Growth of Language // Classics in Semantics. N. Y., 1965. P. 144–165.
55. Williams R. Texts and Discoursed // Mass Media for the 90's. / ed. by de Beer A., van Schaik Books. Pretoria, S.A., 1993. P. 343–365.
56. Wodak R. Disorders of discourse. London and New York : Longman, 1996. 200 p.
57. Zandberg, E., Meyers, O. Past Continuous: Newsworthiness and the Shaping of Collective Memory // Critical Studies in Media Communication. Routledge, 2012. P. 65–79.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

58. Affirm's Max Levchin Responds to New Competition from Apple // Bloomberg. 2021, Jul. 17. URL : <https://www.bloomberg.com/news/videos/2021-07-16/affirm-s-max-levchin-responds-to-new-competition-from-apple-video> (дата звернення: 28.10.2022).
59. Aim High // U.S. Air Force. URL: <https://www.airforce.com/> (дата звернення: 18.10.2022).
60. Army Career Match // U.S. Army. URL : <https://www.goarmy.com/> (дата звернення: 18.10.2022).
61. A Visual Guide to the Russian Invasion of Ukraine // Bloomberg. 2022. URL : <https://www.bloomberg.com/graphics/2022-ukraine-russia-us-nato-conflict/?leadSource=verify%20wall> (дата звернення: 20.11.2022).

62. Bertrand N., Lillis K. B., Herb J. Mounting Russian Casualties in Ukraine Lead to More Questions about Its Military Readiness // CNN. 2022, Mar. 18. URL : <https://edition.cnn.com/2022/03/17/europe/russian-casualties-ukraine-military-readiness/index.html> (дата звернення: 19.09.2022).

63. Blue B. The Booby Trap That's Going to Trip up a Whole Lot of House Republicans in 2022 // Palmer Report. 2021, July 11. URL : <https://www.palmerreport.com/community/the-booby-trap-thats-going-to-trip-up-a-whole-lot-of-house-republicans-in-2022/40115/> (дата звернення: 30.10.2022).

64. Boot M. Democrats Are on Course to Lose in 2022 And 2024. If They Do, We May Lose Our Democracy // The Washington Post. 2021, Nov. 16. URL : <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/11/16/democrats-are-course-lose-2022-2024-if-they-do-we-may-lose-our-democracy/> (дата звернення: 25.10.2022).

65. «Boring Verbal Missiles!» Kamala Harris Savaged over Munich Speech on Russia-Ukraine war // USA Today Post. 2022, Feb. 23. URL : <https://www.usatodaypost.com/boring-verbal-missiles-kamala-harris-savaged-over-munich-speech-on-russia-ukraine-war/> (дата звернення: 19.10.2022).

66. Brands H. Ukraine's Coming Attack Could Win or Lose the War // Bloomberg. 2022, Aug. 2. URL : <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2022-08-02/ukraine-s-coming-attack-will-win-or-lose-the-war-against-russia> (дата звернення: 01.11.2022).

67. Carlin M. The Syrian Civil War: Where It Stands In 2022 // 1945. 2022, June. 5. URL : <https://www.19fortyfive.com/2022/06/the-syrian-civil-war-where-it-stands-in-2022/> (дата звернення: 17.11.2022).

68. Champion M. Stakes Rise as Putin Says His War in Ukraine Will Continue // Bloomberg. 2022, Mar. 7. URL : <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-06/stakes-rise-as-putin-says-his-war-in-ukraine-will-continue?leadSource=uverify%20wall> (дата звернення: 30.10.2022).

69. Clayton N. Former Blizzard Versailles Staff Have Won Their Legal Battle against the Company // PC Gamer. 2022, Apr. 29. URL :

<https://www.pcgamer.com/former-blizzard-versailles-staff-have-won-their-legal-battle-against-the-company/> (дата звернення: 25.10.2022).

70. Cook Ch. Will Democrats Be Content To Defend in 2022? // The Cook Political Report. 2021, Mar. 19. URL : <https://www.cookpolitical.com/analysis/national/national-politics/will-democrats-be-content-defend-2022> (дата звернення: 22.10.2022).

71. Countries Currently at War 2022 // World Population Review. URL : <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/countries-currently-at-war> (дата звернення: 25.11.2022).

72. Cowan G. UMS Skeldar Hones Sense-and-Avoid for V-200 UAS // Janes. 2022, Nov. 22. URL : <https://www.janes.com/defence-news/air-platforms/latest/ums-skeldar-hones-sense-and-avoid-for-v-200-uas> (дата звернення: 22.11.2022).

73. Dewan A. Ukraine and Russia's Militaries Are David and Goliath. Here's how They Compare // CNN. 2022, Feb. 25. URL : <https://edition.cnn.com/2022/02/25/europe/russia-ukraine-military-comparison-intl/index.html> (дата звернення: 19.09.2022).

74. Dickinson P. Goodwill Gestures and De-Nazification: Decoding Putin's Ukraine War Lexicon // Atlantic Council. 2022, June 30. URL : <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/goodwill-gestures-and-de-nazification-decoding-putins-ukraine-war-lexicon/> (дата звернення: 01.11.2022).

75. Dilmegani C. How Does Increased Competition among Firms Affect Markets? // AI Multiple. 2022, Nov. 24. URL : <https://research.aimultiple.com/increased-competition/> (дата звернення: 26.10.2022).

76. Durden T. China Pursuing «Strategic Military» Interests in the Arctic: Pompeo // ZeroHedge. 2022, Oct. 18. URL : <https://www.zerohedge.com/geopolitical/china-pursuing-strategic-military-interests-arctic-rompeo> (дата звернення: 18.10.2022).

77. Dzieciolowski K. Held by Russia: A Ukrainian Prisoner of War // Aljazeera. 2022, Dec. 5. URL : <https://www.aljazeera.com/podcasts/2022/12/5/held-by-russia-a-ukrainian-prisoner-of-war> (дата звернення: 06.12.2022).

78. Eidman I. Crimean Bridge Splits Kremlin «Towers» // Хартия'97. 2022, Oct. 10. URL : <https://charter97.org/en/news/2022/10/10/519267/> (дата звернення: 01.11.2022).

79. Emma. The Calling // YouTube. 2021, May 4. URL : <https://youtu.be/MIYGFSONKbk> (дата звернення: 25.10.2022).

80. Fahey S. B. Crayon's Fifth Annual State of Competitive Intelligence Report Reveals Increased Investment in Competitive Intelligence // Bloomberg. 2022, Feb. 23. URL : <https://www.bloomberg.com/press-releases/2022-02-23/crayon-s-fifth-annual-state-of-competitive-intelligence-report-reveals-increased-investment-in-competitive-intelligence-as> (дата звернення: 29.10.2022).

81. FE Bureau. Disconnect: Major Fight Brewing between Telecom Operators and Technology Firms over Spectrum Band // Financial Express. 2020, Oct. 18. URL : <https://www.financialexpress.com/industry/disconnect-major-fight-brewing-between-telecom-operators-and-technology-firms-over-spectrum-band/2108130/> (дата звернення: 25.10.2022).

82. Foreign And Security Policy Strategy 2022 // Ministry of Foreign Affairs of Denmark. URL : <https://um.dk/en/foreign-policy/foreign-and-security-policy-strategy-2022> (дата звернення: 26.10.2022).

83. Former U.S. Envoy Yun on North Korea's Nuclear Ambitions // Bloomberg. 2022, Mar. 18. URL : <https://www.bloomberg.com/news/videos/2022-03-18/former-u-s-envoy-yun-on-north-korea-s-nuclear-ambitions-video> (дата звернення: 25.10.2022).

84. Fujioka T., Nohara Y. Yen at 140 Piles Pressure on Japan's Unified Policy Front // Bloomberg. 2022, Sept. 2. URL : <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-09-02/yen-at-140-piles-pressure->

on-japan-s-unified-policy-front?leadSource=verify%20wall (дата звернення: 21.10.2022).

85. Gatopoulos A. The weapons Being Sent to Ukraine and Why They May not be Enough // Aljazeera. 2022, Apr. 17. URL : <https://www.aljazeera.com/features/2022/4/17/the-weapons-being-sent-to-ukraine-and-why-they-may-not-be-enough> (дата звернення: 22.11.2022).

86. GoArmy. Symbol of Strength – More than a Uniform // YouTube. 2011, May 24. URL : <https://youtu.be/zRsbVVMwFoU> (дата звернення: 30.10.2022).

87. Gollom M. These Democrats Are Trying to Help Far-Right Republicans Win Their Primaries // CBC. 2022, Jun. 23. URL : <https://www.cbc.ca/news/world/democrat-republican-elect-primary-1.6497911> (дата звернення: 19.10.2022).

88. Gonzales N. L. Blue Dog Democrats Facing Decimation // Roll Call. 2022, Aug. 3. URL : <https://rollcall.com/2022/08/03/blue-dog-democrats-facing-decimation/> (дата звернення: 20.10.2022).

89. Goure D. What the US Army Must Do to Prepare for a War with Russia // 1945. 2022, February 25. URL : <https://www.19fortyfive.com/2022/02/what-the-us-army-must-do-to-prepare-for-a-war-with-russia/> (дата звернення: 20.11.2022).

90. Greenwood M. Perdue Announces Bid for Georgia Governor, Setting up Primary against Kemp // The Hill. 2021, Jun. 12. URL : <https://thehill.com/homenews/campaign/584469-david-perdue-announces-bid-for-georgia-governor-setting-up-primary-against/> (дата звернення: 16.10.2022).

91. Heye D. Republicans Are Attacking Each Other at the Worst Possible Time // The Washington Post. 2022, Feb. 10. URL : <https://www.washingtonpost.com/outlook/2022/02/10/republicans-legitimate-political-discourse/> (дата звернення: 20.10.2022).

92. Hollings A. Are the Days of Dogfights over? An In-Depth Air Combat Analysis // Sandboxx. 2022, May 22. URL : <https://www.sandboxx.us/blog/are-the-days-of-dogfights-over-an-in-depth-air-combat-analysis/> (дата звернення: 20.10.2022).

93. Ilascu I. TrickBot Malware under Siege from All Sides, And It's Working // Bleeping Computer. 2020, Oct. 20. URL : <https://www.bleepingcomputer.com/news/security/trickbot-malware-under-siege-from-all-sides-and-its-working/> (дата звернення: 22.10.2022).

94. Jakes L. For Western Weapons, the Ukraine War Is a Beta Test // The New York Times. 2022, Nov. 15. URL : <https://www.nytimes.com/2022/11/15/world/europe/ukraine-weapons.html> (дата звернення: 27.11.2022).

95. James R. Helicopter Tail Rotors – The Different Types Explained // Pilot Teacher. URL : <https://pilotteacher.com/helicopter-tail-rotors-the-different-types-explained/> (дата звернення: 18.10.2022).

96. Kelly C. War of Words Continues over Removal of Victorian Labor Election Billboards Despite Court Ruling // The Guardian. 2022, Nov. 23. URL : <https://www.theguardian.com/australia-news/2022/nov/23/war-of-words-continues-over-removal-of-victorian-labor-election-billboards-despite-court-ruling> (дата звернення: 23.11.2022).

97. Kennedy S., Anstey Ch. Escalating Economic Warfare // Bloomberg. 2022, Apr. 28. URL : <https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2022-04-28/what-s-happening-in-the-world-economy-economic-warfare-escalates> (дата звернення: 15.11.2022).

98. Kocak Y. Smart Competitive Tactics for Ecommerce Companies // Referral Rock. 2022, Nov. 8. URL : <https://referralrock.com/blog/smart-competitive-tactics-ecommerce-companies/> (дата звернення: 26.10.2022).

99. Kurtzer J., Nzuki C., Yayboke E., Lohsen A. The Civilian Impacts of a Possible Russian Invasion of Ukraine // CSIS. 2022, Feb. 2. URL : <https://www.csis.org/analysis/civilian-impacts-possible-russian-invasion-ukraine> (дата звернення: 25.11.2022).

100. Lawati A., Ebrahim N. How the Ukraine War Exposed Western Media Bias // CNN. 2022, Mar. 4. URL :

<https://edition.cnn.com/2022/03/04/media/mideast-summary-04-03-2022-intl/index.html> (дата звернення: 26.11.2022).

101. Marson J. The Ragtag Army That Won the Battle of Kyiv and Saved Ukraine // WSJ. 2022, Sept. 20. URL : <https://www.wsj.com/articles/russian-invasion-ukraine-battle-of-kyiv-ragtag-army-11663683336> (дата звернення: 20.11.2022).

102. Mendel Y. How Ukraine's «Women Warriors» Are Playing a Vital Role in the War // The Washington Post. 2022, June 14. URL : <https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/06/14/ukraine-women-war-effort/> (дата звернення: 20.11.2022).

103. Military abbreviations // Abbreviations. URL : <https://www.abbreviations.com/acronyms/MILITARY> (дата звернення: 18.11.2022).

104. Mizokami K. How the Air Force Turned a C-130 Cargo Plane Into a Missile-Slinging Bomber // Popular Mechanics. 2022, Nov. 14. URL : <https://www.popularmechanics.com/military/aviation/a41900645/air-force-turning-c-130-cargo-plane-into-a-bomber/> (дата звернення: 12.10.2022).

105. Najarro J. AMD and Intel Have Heavy Competition This Year // The Motley Fool. 2022, Apr. 20. URL : <https://www.fool.com/investing/2022/04/20/amd-and-intel-have-heavy-competition-this-year/> (дата звернення: 28.10.1022).

106. Nuclear Weapons by Country // World Population Review. 2022. URL : <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/nuclear-weapons-by-country> (дата звернення: 20.10.2022).

107. Olson P. How Hacktivists Are Fighting Russia with Their Keyboards // Blomberg. 2022, Mar. 4. URL : <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2022-03-04/ukraine-war-how-anonymous-cyber-partisans-and-other-hackers-fight-russia?leadSource=verify%20wall> (дата звернення: 22.11.2022).

108. Overstraeten B. van. An EU Embargo on Russian Oil in the Works // Reuters. 2022, Apr. 19. URL : <https://www.reuters.com/world/an-eu-embargo-russian-oil-works-french-minister-2022-04-19/> (дата звернення: 30.10.2022).

109. Pictures of the Year: How Ukraine Withstood the Russian's Assault // Reuters. 2022, Dec. 6. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/yearender-ukraine-shocked-world-2022-will-it-win-war-2023-2022-12-06/> (дата звернення: 06.12.2022).

110. Protesters in Ukraine Chant «Go Home» to Russian Soldiers and Sing the Ukrainian National Anthem // Sky News. 2022, Feb. 28. URL : <https://news.sky.com/video/protesters-in-ukraine-chant-go-home-to-russian-soldiers-and-sing-the-ukrainian-national-anthem-12554211> (дата звернення: 30.10.2022).

111. Rafferty J. L., Brady M. P., Cleveland S. L. Telling the Army Story // Army Public Affairs. URL : <https://www.army.mil/publicAffairs/> (дата звернення: 18.10.2022).

112. Rogin J. Biden Doesn't Want to Change China. He Wants to Beat It // The Washington Post. 2022, Feb. 10. URL : <https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/02/10/biden-china-strategy-competition/> (дата звернення: 26.10.2022).

113. Schuler M. FMC Fact Finding Investigation Finds «Vigorous» Competition in Container Shipping // gCaptain. 2022, May 31. URL : <https://gcaptain.com/fmc-fact-finding-investigation-finds-vigorous-competition-container-shipping/> (дата звернення: 26.10.2022).

114. Seal Th. UK Pressed over Conflict of Interest Risk for OneWeb Deal // Bloomberg. 2022, Jul. 29. URL : <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-29/uk-pressed-on-conflict-of-interest-and-russian-tv-in-oneweb-deal?leadSource=verify%20wall> (дата звернення: 16.10.2022).

115. Shahan Z. Elon Musk: «Tesla's Long-Term Competitive Advantage Will Be Manufacturing» // Clean Technica. 2020, Aug. 21. URL :

<https://cleantechnica.com/2020/08/21/elon-musk-teslas-long-term-competitive-advantage-will-be-manufacturing/> (дата звернення: 25.10.2022).

116. Shevchenko V. «Little Green Men» or «Russian Invaders»? // BBC. 2014, Mar. 11. URL : <https://www.bbc.com/news/world-europe-26532154> (дата звернення: 30.10.2022).

117. Sicard S. How Ukraine Is Winning the Propaganda War // Military Times. 2022, Mar. 4. URL : <https://www.militarytimes.com/off-duty/military-culture/2022/03/03/how-ukraine-is-winning-the-propaganda-war/> (дата звернення: 18.10.2022).

118. Singh S. Women In Combat: Pros And Cons // SSB Crack. 2016, March 1. URL : <https://www.ssbcrack.com/2016/03/women-in-combat-pros-and-cons.html> (дата звернення: 19.11.2022).

119. Smith B. Explaining Bipartisan Support for the US Innovation and Competition Act // E-International Relations. 2021, Sep. 17. URL: <https://www.e-ir.info/2021/09/17/explaining-bipartisan-support-for-the-us-innovation-and-competition-act/> (дата звернення: 20.10.2022).

120. The Free Dictionary by Farlex : online dictionary. URL : <https://idioms.thefreedictionary.com/have+been+in+the+wars> (дата звернення: 19.10.2022).

121. Thunderbirds // U.S. Air Force. URL : <https://www.airforce.com/thunderbirds/overview> (дата звернення: 25.11.2022).

122. Toureille C. Soldier Reveals He Was Left at the 'Lowest End of Humanity' after Plane Crash That Left Him with Third Degree Burns And Put Him in Hospital for Two Years // Daily Mail Online. 2021, May 13. URL : <https://www.dailymail.co.uk/femail/article-9574439/Soldier-left-degree-burns-talks-nurse-saved-life.html> (дата звернення: 19.11.2022).

123. Thomas J. HIMARS Better for Ukraine Than Multiple Launch Rocket System // Newsweek. 2022, July 26. URL : <https://www.newsweek.com/himars-better-ukraine-multiple-launch-rocket-system-ex-general-1727822> (дата звернення: 21.11.2022).

124. Tonnelier A. On the Economic Front, the Start of Macron's Second Term Is Nothing Like the First // Le Monde. 2022, May 8. URL : https://www.lemonde.fr/en/opinion/article/2022/05/08/on-the-economic-front-the-start-of-macron-s-second-presidential-term-is-nothing-like-the-first_5982795_23.html (дата звернення: 20.10.2022).

125. Ukraine at War // The Economist. 2022. URL : <https://www.economist.com/ukraine-crisis> (дата звернення: 08.12.2022).

126. Uppal R. Helicopter Technology Developments and Trends Driven by Their Rising Employment in Civil and Military Missions // IDST. 2020, Aug. 1. URL : <https://idstch.com/military/air/helicopter-technology-developments-and-trends-driven-by-their-rising-employment-in-civil-and-military-missions/> (дата звернення: 30.10.2022).

127. VanHooker B. A Browbeating Cultural History of the «Old Battle-Axe» // Mel. 2019. URL : <https://melmagazine.com/en-us/story/the-old-battle-axe> (дата звернення: 19.10.2022).

128. Varun. UK Grocery Pricing Wars in 2022 // Dataweave. 2022, Jul. 24. URL : <https://dataweave.com/blog/uk-grocery-pricing-wars-2022> (дата звернення: 15.11.2022).

129. Vetter D. Europe Aims to Slash Russian Gas Use by 2/3 This Year, Accelerating Green Targets // Forbes. 2022, Mar. 8. URL : <https://www.forbes.com/sites/davidrvetter/2022/03/08/europe-aims-to-slash-russian-gas-use-by-23-this-year-accelerating-green-targets/?sh=43a86e024a53> (дата звернення: 30.10.2022).

130. Walker T. CI News: Social Media: The Pathway toward Gaining Competitive Intelligence // Digimind. 2009, Aug. 17. URL : <https://www.digimind.com/en/news/ci-news-social-media-the-pathway-toward-gaining-competitive-intelligence> (дата звернення: 17.08.2022).

131. Wall Street Week: PKG Economic Battle // Bloomberg. 2022, April 2. URL : <https://www.bloomberg.com/news/videos/2022-04-01/wall-street-week-pkg-economic-battle-04-01-2022-video> (дата звернення: 20.10.2022).

132. Wennesland T. Security Council Briefing (Emergency Session) on the Situation in the Middle East // UNSCO. 2022, Aug. 8. URL : <https://unsco.unmissions.org/security-council-briefing-emergency-session-situation-middle-east-delivered-special-coordinator> (дата звернення: 16.09.2022).

133. Women in Combat Pros And Cons // Sisters in Army. URL : <https://sistersinarms.ca/history/women-in-combat-pros-and-cons/> (дата звернення: 23.11.2022).

ДОДАТКИ
Додаток А
Тези за темою роботи

Шевчик І. А., студентка
Підгорна А. Б., к. філол. н., доцент
Національний університет «Запорізька політехніка»

ВІЙСЬКОВИЙ ДИСКУРС В АНГЛОМОВНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ

Під «військовим дискурсом» ми розуміємо текст як комунікативну підсистему мовлення в сукупності з позамовними – прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими чинниками. Сучасній англійській мові властива мілітаризованість [3], яка глобально впливає на людину в комунікації, оскільки власне військовий дискурс екстраполюється на дискурс суспільно-політичний.

Військовий дискурс є однією з форм інституційного дискурсу. Його спеціальне вивчення ведеться нещодавно, при цьому роботи, що описують цей дискурс у ЗМІ, з'являються головним чином лише наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.

Одним із перших використання військового дискурсу як засіб маніпуляції та пропаганди розглядає французький філософ-постмодерніст Жан Бодрійяр [1]. Рой Вільямс, описуючи військовий дискурс у ПАР [6], зазначає, що для військового дискурсу характерна ірраціональність, заснована на уявній цілісності – маніпулювання межами простору, реальними фактами та хронологією. Ізраїльські дослідники теорії комунікації Е. Зандберг та М. Нейгер розглядають використання військового дискурсу журналістами, що описують взаємини між євреями та арабами [7]. Окремо автори відзначають те, що, слідуючи за політичною кон'юнктурою, журналісти можуть поступово переходити від громадянського політичного дискурсу до військового.

Для військового дискурсу характерне використання певних комунікативних стратегій. Деякі риси військового дискурсу визначив ще Ван Дейк у статті «Новий расизм» [5]. Зокрема, згідно Ван Дейку в рамках військового дискурсу важливе місце займає апеляція до істинності, об'єктивності викладу, оскільки масовий читач найчастіше некомпетентний у питаннях, що висвітлюються. У статті «Війна та індустрія розваг» Дж. Берстон зазначає [4], що військовий дискурс часто використовується як розважальний і заспокійливий. Згідно з позицією Дж. Берстона, військовий дискурс конструє специфічний персоніфікований образ мужньої держави-захисника.

Одна з найважливіших функцій, яку виконують військові газетно-публіцистичні матеріали – функція впливу. У сучасному світі збройні сили часто стають не лише засобом захисту державних інтересів. Вони є засобом досягнення певних політичних цілей. Завдання ЗМІ при цьому переконати аудиторію в правильності та правомірності того чи іншого політичного акту, навести аргументи, які сприяють формуванню необхідної реакції суспільства, як на конкретне політичне рішення, так і на можливі наступні військові дії. Таким чином, найважливіша для газетно-публіцистичного стилю функція впливу диктується призначенням газети: інформувати, висловлювати певну суспільну позицію та переконувати читача у її істинності [2].

Інтенсивне використання одиниць військового дискурсу в медійному просторі і зокрема в Інтернет-джерелах уможлиблює такі висновки: по-перше, розширення жанрової складової та активне використання одиниць військового дискурсу в медійному просторі дозволяють говорити про адаптацію військового дискурсу до умов сучасної комунікації. По-друге, відкритий характер сайтів військових організацій та видів збройних сил перетворює армію у соціальний інститут і, відповідно, військовий дискурс стає більш доступним для основної маси людей. І, нарешті, великий відсоток змісту графічної інформації, а також розширення первинного тексту за допомогою коментарів та пояснень дозволяє зробити військовий дискурс зрозумілішим, тим самим популяризуючи його.

Література

1. Бодріяр Ж. Фатальні стратегії. Львів : Кальварія, 2010. 192 с.
2. Жанрове різноманіття публіцистики. URL: <http://um.co.ua/14/14-9/14-90121.html> (дата звернення: 15.10.2022).
3. Зайцева М. О. Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. К., 2013. Вип. 10. Серія 9. С. 96–102.
4. Burston J. War and the entertainmen industries // War and the Media: Reporting Conflict 24/7. California: SAGE publications, 2003. 163 p.
5. Van Dijk, T.. Elite Discourse and Racism. Newbury Park, California: SAGE publications, 1998. 241 p.
6. Williams R. Texts and Discoursed // Mass Media for the 90's. / ed. by de Beer A., van Schaik Books. Pretoria, S.A., 1993. 11 p.
7. Zandberg, E., Meyers, O. Past Continuous: Newsworthiness and the Shaping of Collective Memory // Critical Studies in Media Communication. Routledge, 2012. P. 65-79.